

Praktický nástroj pro opatrovníky

Azylové řízení

Praktický nástroj pro opatrovníky

Azylové řízení

Říjen 2023

Dne 19. ledna 2022 se z Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) stala Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA). Veškeré odkazy na úřad EASO a produkty a subjekty úřadu EASO by měly být chápány jako odkazy na agenturu EUAA.

Rukopis dokončen v září 2023

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) a žádná osoba vystupující jejich jménem není zodpovědná za využití níže uvedených informací.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-343-7 doi:10.2847/384600 BZ-03-23-315-CS-N

© Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), 2023 a Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), 2025

Fotografie na titulní straně, Monkey Business © AdobeStock

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje. K veškerému použití nebo reprodukci prvků, které nejsou ve vlastnictví EUAA nebo FRA, může být nutné získat svolení přímo od příslušných držitelů práv.

O této řadě

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA) a Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) spojily síly při vypracovávání řady praktických nástrojů pro opatrovníky dětí bez doprovodu, které potřebují mezinárodní ochranu. Cílem je podpořit opatrovníky v jejich každodenních úkolech a povinnostech během azylového řízení, včetně řízení podle nařízení (EU) č. 604/2013 (nařízení Dublin III) ⁽¹⁾ a dočasné ochrany. Tato řada praktických nástrojů se zabývá těmito tématy:

- dočasná ochrana,
- úvod k mezinárodní ochraně,
- azylové řízení,
- nadnárodní řízení.

Tyto čtyři brožury se vzájemně doplňují.

Cílem těchto praktických nástrojů je umožnit opatrovníkovi lépe informovat děti a pomáhat jim v tomto procesu, a pomoci tak dětem lépe pochopit význam příslušných kroků. Zlepší se smysluplné zapojení dítěte a jeho schopnost činit informovaná rozhodnutí.

Dobré fungování opatrovnických systémů má zásadní význam pro prosazování nejlepšího zájmu dítěte a práv dětí. Opatrovníci odpovídají za zajištění toho, aby v průběhu konkrétního postupu byly uspokojovány veškeré právní, sociální, lékařské a psychologické potřeby až do doby, než bude dítěti zajištěno trvalé řešení.

Při přípravě návrhů těchto praktických nástrojů konzultovaly agentury EUAA a FRA s Evropskou opatrovnickou sítí prostřednictvím rychlého posouzení potřeb s cílem vymezit cíle a témata, o nichž budou tyto praktické nástroje pojednávat.

S ohledem na cílovou skupinu této řady vycházejí nástroje z příručky o opatrovnictví vypracované agenturou FRA a Evropskou komisí ⁽²⁾ a jsou v souladu s moduly odborné přípravy agentury FRA pro opatrovníky ⁽³⁾, jakož i se vzdělávacím programem agentury EUAA ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č. 604/2013](#) ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřevzaté znění) (Úř. věst. L 180, 29.6.2013).

⁽²⁾ FRA a Evropská komise, [Poručenství dětí bez rodičovské péče – Příručka pro posílení poručenských systémů k uspokojování zvláštních potřeb dětských obětí obchodování s lidmi](#), 30. června 2014.

⁽³⁾ Internetové stránky agentury FRA týkající se elektronického učení jsou k dispozici na adrese: <https://e-learning.fra.europa.eu/>.

⁽⁴⁾ Katalog odborné přípravy agentury EUAA je k dispozici na adrese: <https://euaa.europa.eu/training-catalogue>.

Obsah

Seznam zkratek	5
O tomto nástroji.....	6
1. Azylové řízení a vaše úloha jakožto opatrovníka	7
1.1. Co se rozumí azylovým řízením?	7
1.2. Záruky spravedlivého a účinného řízení	8
Vaše úloha jakožto opatrovníka	9
2. Přístup k azylovému řízení	14
2.1. Učinění žádosti o mezinárodní ochranu	15
Vaše úloha jakožto opatrovníka	16
2.2. Registrace žádosti o mezinárodní ochranu	17
Vaše úloha jakožto opatrovníka	18
2.3. Podání žádosti o mezinárodní ochranu	19
Vaše úloha jakožto opatrovníka	20
2.4. Co se děje v případě, je-li věk dítěte sporný?	21
Vaše úloha jakožto opatrovníka	22
3. Právo na důstojný život během azylového řízení	24
3.1. Podmínky přijímání	24
Vaše úloha jakožto opatrovníka	26
3.2. Zajištění v souvislosti s přistěhovalectvím	27
Vaše úloha jakožto opatrovníka	29
4. Fáze posuzování žádosti	30
4.1. Fáze posouzení přípustnosti (není povinná).....	30
Vaše úloha jakožto opatrovníka	31
4.2. Osobní pohovor	31
Vaše úloha jakožto opatrovníka	32
4.3. Rozhodovací proces a oznamování.....	35
Vaše úloha jakožto opatrovníka	36
5. Odvolání proti zamítavému rozhodnutí.....	38
Vaše úloha jakožto opatrovníka	39
6. Co můžete dělat, když něco nejde podle očekávání?	40
Příloha 1. Další zdroje	43
Seznam obrázků	47

Seznam zkratek

Zkratka	Definice
CRC	Úmluva OSN o právech dítěte
Členské státy	členské státy Evropské unie
EUAA	Agentura Evropské unie pro otázky azylu
FRA	Agentura Evropské unie pro základní práva
Směrnice o azylovém řízení	směrnice o azylovém řízení – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění)
Směrnice o podmínkách přijímání	směrnice o podmínkách přijímání – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění)
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

O tomto nástroji

Právo EU stanoví jmenování zástupce pro děti bez doprovodu, které žádají o mezinárodní ochranu ⁽⁵⁾. Opatrovníci by měli být kvalifikovaní a dostatečně vybaveni k tomu, aby zvládli širokou škálu právních předpisů a postupů, které upravují otázky azylu, migrace či jiné záležitosti, jimiž se musí případně zabývat ⁽⁶⁾.

Tato brožura má podpořit opatrovníky přidělené dětem v azylovém řízení. Zahrnuje přehled azylového řízení se zvláštním zaměřením na děti, záruky v azylovém řízení a vaši roli coby opatrovníka v různých fázích azylového řízení. Obsahuje také oddíl o tom, co dělat, stane-li se něco neočekávaného nebo je-li věk žadatele sporný.

Nástroj obsahuje rámečky s praktickými tipy pro opatrovníky a další literaturu.

Upozornění

Tento nástroj byl vyvinut v době, kdy příslušné orgány EU reformovaly společný evropský azylový systém. Uvedené nástroje byly v době vypracování návrhu k dispozici pouze jako návrhy, a nikoli jako konečné a přijaté právní dokumenty. Tento nástroj byl proto navržen na základě nástrojů společného evropského azylového systému, které jsou právně platné v době jeho vypracování.

Informace obsažené v tomto nástroji byly přezkoumány, vyhodnoceny a analyzovány s nejvyšší pečlivostí. Tento dokument si však nečiní nárok na úplnost.

⁽⁵⁾ Článek 25 [směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU](#) ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepřacované znění), (Úř. věst. L 180/60, 29.6.2013) (dále jen „směrnice o azylovém řízení“).

⁽⁶⁾ Více informací viz Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) a Evropská komise, [Poručenství dětí bez rodičovské péče – Příručka pro posílení poručenských systémů k uspokojování zvláštních potřeb dětských obětí obchodování s lidmi](#), 2015.

1. Azylové řízení a vaše úloha jakožto opatrovníka

1.1. Co se rozumí azylovým řízením?

Azylové řízení je proces, kterým členské státy určují, zda určitá osoba potřebuje mezinárodní ochranu.

V kontextu EU se mezinárodní ochrana (nebo azyl) přiznává ve formě postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany ⁽⁷⁾. Chcete-li se dozvědět více o definicích těchto statusů, využijte nástroj pro opatrovníky týkající se úvodu k mezinárodní ochraně v této řadě ⁽⁸⁾.

Potřeba mezinárodní ochrany může vzniknout z důvodu nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy na základě níže uvedených bodů.

- Události, k nimž došlo v době, kdy se žadatel nacházel v zemi původu, a/nebo
- Události, k nimž došlo poté, co žadatel opustil zemi původu, označované jako potřeby vznikající na místě. V tomto případě může potřeba mezinárodní ochrany vyvstat, až když se dotyčná osoba již nachází na území některého členského státu.

Azylové řízení lze rozdělit do několika fází:

1. přístup k řízení,
2. dublinské řízení pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu,
3. fáze posuzování žádosti,
4. fáze odvolání.

Tato brožura popisuje fáze č. 1, 3 a 4. Postupem ke stanovení toho, které členské státy musí žádost o azyl posoudit, se zabývá brožura agentur EUAA-FRA, [Practical Tool for Guardians – Transnational procedures in the framework of international protection](#) [Praktický nástroj pro opatrovníky – Nadnárodní řízení], 2024.

⁽⁷⁾ Čl. 2 písm. i) směrnice o azylovém řízení.

⁽⁸⁾ EUAA-FRA, [Practical Tool for Guardians – Introduction to international protection](#) [Praktický nástroj pro opatrovníky – Úvod k mezinárodní ochraně], říjen 2023.

Obrázek 1. Klíčové fáze azylového řízení**Legenda**

Zelená: přístup k řízení

Bílá: dublinské řízení (v příslušných případech)

Modrá: fáze posuzování žádosti

Červená: fáze odvolání (v příslušných případech)

1.2. Záruky spravedlivého a účinného řízení

Každá osoba přicházející do EU a žádající o mezinárodní ochranu má právo na náležité posouzení svých potřeb v oblasti mezinárodní ochrany. Tito lidé se mohou nacházet ve zvláště složité situaci, jelikož se ocitají v cizím prostředí a čelí jazykovým a kulturním bariérám, jakož i psychologickým a jiným překážkám. Mohli utrpět trauma.

Z těchto důvodů jsou pro zajištění spravedlivého a účinného azylového řízení nezbytné procesní záruky. Směrnice o azylovém řízení poskytuje žadatelům o mezinárodní ochranu určité procesní záruky k překonání těchto překážek.

Bez ohledu na věk žadatele tyto hlavní procesní záruky zahrnují:

- právo žadatele setrvat na území, dokud nebude vydáno konečné rozhodnutí o jeho žádosti, aby bylo zajištěno dodržení zásady nenavracení,
- záruky týkající se osobního pohovoru, který musí být veden v jazyce, který žadatel upřednostňuje, nebo v jiném jazyce, jemuž žadatel rozumí a v němž se dokáže srozumitelně dorozumět,
- právo na informace: členské státy musí co nejdříve poskytnout obecné informace o azylovém řízení,
- bezplatné právní a procesní informace přizpůsobené potřebám žadatele,
- bezplatnou právní pomoc na žádost žadatele a zastupování v odvolacím řízení,
- právo na komunikaci s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ve všech fázích řízení, jakož i s dalšími organizacemi poskytujícími právní nebo jiné poradenství.

Někteří žadatelé mohou potřebovat zvláštní procesní záruky. To platí zejména pro děti. Některé děti se pohybují přes hranice bez péče odpovědné dospělé osoby nebo mohou být po vstupu do EU či před ním ponechány bez doprovodu. Děti, které cestují samy neznámými zeměmi, jsou vystaveny vyššímu riziku násilí, zneužívání a zanedbávání.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Jako klíčová záruka pro děti bez doprovodu (nebo domnělé dítě v případě pochybností o věku) musí být co nejdříve ustanoven nezávislý a kvalifikovaný opatrovník ⁽⁹⁾.

V případech, kdy z praktických důvodů nelze dítěti rychle přidělit stálého opatrovníka, může být podle vnitrostátní legislativy ustanovena osoba, která bude úkoly opatrovníka vykonávat dočasně. V takových případech musí mít dočasní opatrovníci stejnou kvalifikaci a vlastnosti (např. nezávislost) jako stálí opatrovníci. Opatrovník by měl být informován a konzultován ohledně všech aspektů správního postupu a měl by mít možnost doprovázet dítě během celého řízení.

Související publikace agentury EUAA

Agentura FRA, [e-learningový kurz pro opatrovníky](#), 2022.

FRA a Evropská komise, [Poručenství dětí bez rodičovské péče – Příručka pro posílení poručenských systémů k uspokojování zvláštních potřeb dětských obětí obchodování s lidmi](#), 30. června 2014.

Jakmile budete ustanoveni opatrovníkem, je vaším úkolem prosazovat nejlepší zájem dítěte a v případě potřeby činit za dítě právní úkony ⁽¹⁰⁾.

Během celého azylového řízení budete muset věnovat pozornost řadě důležitých aspektů pro ochranu dítěte: prosazování nejlepšího zájmu dítěte, poskytování informací vhodných pro dítě, naslouchání názorům dítěte, zajištění bezpečnosti dítěte a respektování celistvosti rodiny.

Nejlepší zájem dítěte

Nejlepší zájem dítěte je právo, zásada a procesní pravidlo uznávané v mezinárodním a evropském právu. Je základem všech rozhodnutí týkajících se dětí v souvislosti s migrací. Cílem je zajistit rozvoj dítěte a plné využívání všech práv stanovených v Úmluvě Organizace spojených národů o právech dítěte (CRC).

V praxi to znamená, že vy jako opatrovník i všechny ostatní subjekty musíte posoudit individuální a konkrétní situaci a potřeby dítěte. Toto posouzení je třeba zohlednit ve všech opatřeních a rozhodnutích týkajících se dítěte, ať už z krátkodobého, střednědobého nebo dlouhodobého hlediska. V rámci posouzení by měly být zahrnuty minimálně tyto aspekty: názory dítěte; identita dítěte; rodinné prostředí a vztahy; potřeby péče, ochrany a bezpečnosti; případné další zranitelnosti; zdravotní a vzdělávací aspekty.

Posouzení nejlepšího zájmu by mělo být prováděno pravidelně, aby orgány mohly zohlednit vývoj a rozvoj dítěte a případné změny jeho situace nebo názorů. Důležitá rozhodnutí týkající

⁽⁹⁾ Čl. 25 odst. 1 směrnice o azylovém řízení.

⁽¹⁰⁾ Čl. 25 odst. 1 písm. a) směrnice o azylovém řízení, jakož i článek 24 směrnice o podmínkách přijímání.

se dítěte by měla také vysvětlovat, jak byl zohledněn nejlepší zájem dítěte a na základě čeho bylo rozhodnutí přijato.

Jako opatrovník byste měli zajistit, aby příslušné orgány po konzultaci s vámi a s dítětem pravidelně posuzovaly a zvažovaly nejlepší zájem dítěte. Měli byste být s dítětem v úzkém kontaktu a informovat orgány o jakémkoli vývoji, který vyžaduje nové rozhodnutí nebo změnu přístupu.

Související publikace

EASO, [Praktická příručka k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení](#), 2019.

Poskytování informací

Dítě má vždy právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace, které je zaručeno ve směrnici o azylovém řízení ⁽¹⁾ a ve směrnici 2013/33/EU (směrnice o podmínkách přijímání) ⁽¹²⁾. Informace musí být poskytovány v jazyce a způsobem, kterému dítě rozumí. Poskytování informací dítěti je povinností všech subjektů, které jsou s dítětem v kontaktu. Dítě možná neobdrží dostatečné informace nebo by jim možná neporozumělo správně či je zapomnělo. Jako opatrovník odpovídáte za poskytování informací a za zajištění toho, aby se k dítěti dostaly příslušné informace od jiných subjektů.

Děti musí být informovány způsobem, který zajistí, že rozumí povaze a účelu procesů, jichž se účastní, jak jsou tyto procesy relevantní pro jejich situaci, možnostem, které mají, potenciálním výsledkům a tomu, co to pro ně znamená. Tyto informace by měly být sdělovány společně s vysvětlivkami, které jsou vstřícné vůči dětem, zohledňují genderové aspekty a odpovídají jejich věku a situaci, a to v jazyce, jemuž dítě rozumí, aby se mohlo zapojit na základě úplných informací.

Dítěti by mělo být v případě potřeby zajištěno tlumočení. Je-li to možné, měl by mít tlumočnické zkušenosti s tlumočením pro děti.

Individuální situace dítěte, jako je jeho věk, vyspělost, potenciální zranitelnost z více hledisek nebo kulturní zázemí, ovlivňují jeho schopnost přístupu k informacím. Dítě nemusí být schopno číst nebo mít trpělivost, aby se mohlo soustředit na psaný text. Poskytujte informace ve zvladatelném množství, používejte jednoduchou slovní zásobu, animace a piktogramy a zkráťte délku textu na minimum.

⁽¹⁾ Čl. 12 odst. 1 směrnice o azylovém řízení.

⁽¹²⁾ Článek 5 [směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU](#) ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepřacované znění), (Úř. věst. L 180, 29.6.2013).

Související publikace

Další informace o poskytování informací viz dokument agentury EUAA, [Practical Guide on Information Provision in the Asylum Procedure](#) [Praktická příručka pro poskytování informací – Přístup k azylovému řízení], prosinec 2024.

Vyslechnutí názorů dítěte a jeho zapojení

Dítě má právo vyjádřit své názory a stanoviska buď osobně, nebo vaším prostřednictvím jakožto opatrovníka. Veškeré pohovory s dítětem by měly být vždy vedeny v bezpečném, důvěrném, útulném a vůči dítěti vstřícném prostředí na vhodném místě, což pomáhá u dítěte budovat důvěru. Názory a přání dítěte by měly být zohledněny, a to s ohledem na jeho věk a vyspělost.

Vaším úkolem jakožto opatrovníka je také hájit názory dítěte a zaručit, že orgány tyto názory vezmou v úvahu. Právo dítěte být vyslechnuto by se nemělo omezovat pouze na osobní pohovor. Orgány by měly věnovat pozornost názorům, potřebám a stanoviskům dítěte i mimo rámec formálnějších pohovorů.

Zajištění bezpečnosti dítěte

Během celého azylového řízení musí být děti chráněny před všemi formami násilí, zneužívání, zanedbávání a vykořisťování. Azyloví a přijímací úředníci musí vzít v úvahu možné ukazatele zranitelnosti a rizik a být si jich vědomi, aby zajistili bezpečnost dítěte. Jako opatrovník byste měli shromažďovat informace o blahu dítěte a o veškerých obavách týkajících se ochrany nebo bezpečnosti. Shromažďování těchto informací znamená v praxi dostupnost pro dítě a pravidelnou komunikaci s dítětem i komunikaci s orgány a dalšími zúčastněnými odborníky, jako jsou sociální pracovníci, přijímací úředníci, učitelé a lékaři, a náležité zohlednění obdržených informací.

Mějte na paměti potenciální rizika pro dítě, jako je možnost, že se dítě setká s osobami, které již v minulosti mohly nebo by potenciálně mohly toto dítě vystavit zneužívání, újmě nebo obchodování s lidmi. Dozvíte-li se o věrohodné hrozbě, jako je tato, je nezbytné urychleně informovat určeného úředníka v rámci příslušných orgánů. Je však důležité, aby orgány při hodnocení situace postupovaly obezřetně, aby zabránily jakékoli újmě způsobené dítěti.

Praktický tip

Možné kroky opatrovníka v souvislosti s bezpečností dítěte:

- Informujte dítě o existujících ochranných opatřeních, která by mohla být přijata.
- Zajistěte, aby orgány průběžně vyhodnocovaly rizika pro dítě. Aktivně podporujte dítě v jeho interakci s příslušnými orgány a pracovníky donucovacích orgánů.
- Okamžitě informujte příslušné orgány, máte-li nové informace týkající se bezpečnosti dítěte, zejména jestliže se domníváte, že by dítě mohlo být v nebezpečí.
- V případě zmizení zajistěte, aby byly příslušné orgány neprodleně informovány, aby do Schengenského informačního systému vložily informace o pohřešovaném dítěti a aby bylo vynaloženo úsilí o nalezení dítěte.
- Pravidelně všem zúčastněným orgánům připomínejte, aby nesdělovaly informace o postavení dítěte jako žadatele o mezinárodní ochranu.

Respektování celistvosti rodiny a vyhledávání rodinných příslušníků

Podle *acquis* EU v oblasti azylu je jednou z hlavních povinností členských států vypátrat rodinné příslušníky dítěte a dítě opět spojit s jeho rodinnými příslušníky, jestliže se zjistí, že je to v jeho nejlepším zájmu ⁽¹³⁾. Orgány by měly zahájit vyhledávání rodinných příslušníků co nejdříve ⁽¹⁴⁾. Je důležité zmínit, že nalezení rodiny nevede automaticky ke sloučení rodiny.

Vyhledání rodinných příslušníků má tři hlavní cíle:

1. zjistit informace o rodinných příslušnících dítěte nebo o jeho bývalých pečovateli a místo jejich pobytu,
2. napomoci dítěti při obnovení rodinných vztahů, je-li to v jeho nejlepším zájmu,
3. usnadnit opětné spojení dítěte s rodinnými příslušníky v hostitelské zemi, v jiné zemi EU+, ve třetí zemi nebo v zemi původu, je-li to v nejlepším zájmu dítěte ⁽¹⁵⁾.

V případě dětí, které cestují s jinými příbuznými rodinnými příslušníky, než jsou jejich rodiče nebo opatrovníci (tzv. děti odloučené od rodiny), musí být také ověřeny a posouzeny rodinné vazby s těmito doprovázejícími dospělými osobami. I v případě dětí odloučených od rodiny by měli být vyhledáni rodinní příslušníci, aby se zjistilo místo pobytu jejich rodičů/opatrovníků.

⁽¹³⁾ Článek 24 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽¹⁴⁾ Čl. 24 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽¹⁵⁾ V souladu s článkem 22 [Úmluvy o právech dítěte](#) přijaté Valným shromážděním OSN dne 20. listopadu 1989, OSN, série smluv, sv. 1577, s. 3, „právo na vyhledávání rodičů nebo jiných členů rodiny dítěte-uprchlíka s cílem získat informace potřebné k jeho opětnému spojení s rodinou“ a s ustanovením čl. 10 odst. 3 písm. a) [směrnice Rady 2003/86/ES](#) ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. L 251, 3.10.2003), podle něhož musí členské státy povolit vstup a pobyt za účelem sloučení rodiny jeho nejbližším příbuzným v přímé vzestupné linii, aniž se použijí příslušné podmínky, a jeho poručníkovi nebo každému jinému rodinnému příslušníkovi, pokud nezletilý uprchlík nemá příbuzné v přímé vzestupné linii nebo pokud tyto příbuzné není možno zjistit.

Jako opatrovník byste měli v tomto procesu orgány a dítě podpořit. To zahrnuje informování dítěte o účelu vyhledání rodinných příslušníků, jakož i zjištění a vyslechnutí názorů dítěte. Měli byste usnadnit výměnu informací s orgány, aby bylo možné navázat kontakty s rodinou. Můžete také dítě podpořit při navazování kontaktu s rodinou a v případě potřeby je doprovázet při obtížných rozhodnutích nebo rozhovorech týkajících se rodiny.

Praktický tip

Jako opatrovník hrajete při vyhledávání rodinných příslušníků důležitou úlohu. Uvažte toto:

- Děti bez doprovodu se nemusí chtít vrátit do své země původu a zahájení postupu vyhledávání rodinných příslušníků by si mohly vykládat jako krok směrem k jejich návratu do země původu; někdy na ně mohou rodiny vyvíjet nátlak, aby zůstaly tam, kde jsou.
- Děti mohou mít v souvislosti s vyhledáním rodinných příslušníků skutečné a odůvodněné obavy a mohou se domnívat, že vyhledání rodinných příslušníků může je nebo jejich rodinu ohrozit.
- Opatrovníci by měli dítě podporovat při zajišťování toho, aby vyhledání rodinných příslušníků a případně sloučení rodiny probíhalo v nejlepším zájmu dítěte, přihlížet k názorům dítěte a usnadňovat výměnu informací s orgány.

Související publikace

[*EASO Practical Guide on Family Tracing*](#) [Praktická příručka k vyhledávání rodinných příslušníků], březen 2016.

2. Přístup k azylovému řízení

Podání žádosti o mezinárodní ochranu je základním právem každého dítěte. Dítěti by měla být poskytnuta pomoc při přijetí informovaného rozhodnutí, zda požádá o mezinárodní ochranu ⁽¹⁶⁾. V této souvislosti by měly být předem poskytnuty informace odpovídající věku, pohlaví a kultuře. Názory dítěte na podání žádosti o mezinárodní ochranu by měly být zohledněny v závislosti na jeho věku a vyspělosti.

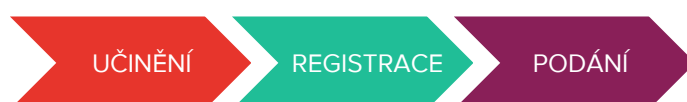
Ve své funkci opatrovníka byste měli děti v azylovém řízení podporovat již od první fáze. Opatrovník by měl být ustanoven co nejdříve, aby bylo zaručeno, že od samého počátku bude zohledněn nejlepší zájem dítěte.

Je však možné, že se do tohoto procesu zapojíte až v jeho polovině. Tak je tomu zejména v případě, kdy dítě projevilo vůli požádat o mezinárodní ochranu v okamžiku překročení hranice nebo při vylodění, a tedy dříve, než vás příslušné orgány mohly ustanovit opatrovníkem.

Dítěti by měl být poskytnut přístup k právním radám a poradenství. To může dítěti a vám jakožto opatrovníkovi pomoci pochopit všechny procesní kroky azylového řízení, jež mohou být poměrně složité. Osvědčeným postupem je zajistit, aby mělo dítě přístup k bezplatným službám právní pomoci ve všech fázích azylového řízení. Právní poradce dítěte by měl mít také možnost zúčastnit se jakéhokoli pohovoru s dítětem.

Fáze „přístupu k řízení“ sestává ze tří kroků, jak je znázorněno na obrázku 2. Jedná se o učinění, registraci a podání žádosti ⁽¹⁷⁾. Tyto tři fáze zakládají pro žadatele určitá práva a povinnosti.

Obrázek 2. Fáze přístupu k azylovému řízení

⁽¹⁶⁾ EASO, *Praktická příručka k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení*, 2019.

⁽¹⁷⁾ Článek 6 směrnice o azylovém řízení odkazuje na tyto fáze přístupu k azylovému řízení: učinění, registrace a podání žádosti o mezinárodní ochranu.

Praktický tip

V závislosti na právních předpisech a praxi každého členského státu se může terminologie používaná pro odkazování na tyto fáze přístupu k řízení lišit. Může být užitečné seznámit se s překladem těchto tří kroků podle článku 6 směrnice o azylovém řízení do vašeho jazyka ⁽¹⁸⁾. Registrace a podání žádosti mohou probíhat současně. V jiných případech lze všechny tři kroky provést ve stejný den u téhož správního orgánu. Pokud se tyto kroky provádějí odděleně, shromažďují se základní údaje obvykle ve fázi registrace, což umožňuje minimálně praktickou organizaci prvotního přijetí. Další podrobné údaje budou shromážděny během podání žádosti.

2.1. Učinění žádosti o mezinárodní ochranu

Učiněním žádosti o mezinárodní ochranu se rozumí vyjádření přání (jakýmkoli způsobem a před jakýmkoli vnitrostátním orgánem) získat mezinárodní ochranu.

Učinění žádosti je prvním krokem k přístupu k azylovému řízení.

Od okamžiku, kdy určitá osoba vyjádří své přání získat mezinárodní ochranu, je považována za žadatele o mezinárodní ochranu.

Žádost lze učinit v jakékoli podobě. Nevyžaduje se, aby žadatel vyplnil formulář. Žadatel může dokonce učinit žádost tak, že výslovně vyjádří strach z návratu, aniž by výslovně použil slova „azyl“ nebo „mezinárodní ochrana“. Mnoho dětí, které mohou potřebovat mezinárodní ochranu, nemusí po příjezdu do země jednoznačně uvést, že potřebují azyl, nebo si to ani neuvědomují. Mnoho z nich možná nezná svá práva a povinnosti nebo nepožádá o ochranu, jelikož možná slyšely nesprávné informace nebo byly o svých právech a možnostech nesprávně informovány, a to i ze strany převaděčů.

Z učinění žádosti o mezinárodní ochranu vyplývá řada práv a povinností, mimo jiné:

- právo setrvat na území členského státu ⁽¹⁹⁾,
- právo na informace v jazyce, jemuž žadatel rozumí, o tom, jak podat žádost o mezinárodní ochranu, a o právech a povinnostech žadatele během azylového řízení ⁽²⁰⁾,
- právo na komunikaci s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a/nebo jinými organizacemi, které poskytují právní poradenství ⁽²¹⁾,

⁽¹⁸⁾ Překlad směrnice o azylovém řízení do všech jazyků EU je k dispozici na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/32/oj>.

⁽¹⁹⁾ Článek 9 směrnice o azylovém řízení.

⁽²⁰⁾ Čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice o azylovém řízení.

⁽²¹⁾ Čl. 12 odst. 1 písm. c) směrnice o azylovém řízení.

- povinnost členských států určit/posoudit, zda žadatel potřebuje zvláštní procesní záruky ⁽²²⁾ nebo má zvláštní potřeby při přijetí ⁽²³⁾,
- povinnost členských států poskytovat základní materiální podmínky přijetí, jak je stanoveno ve směrnici o podmínkách přijímání ⁽²⁴⁾;
- povinnost žadatele spolupracovat s orgány ⁽²⁵⁾.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Měli byste být schopni vybudovat si určitou úroveň důvěry, abyste dokázali rozpoznat, kdy dítě projevuje úmysl požádat o ochranu, a aktivně informovat orgány o tom, že dítě může chtít požádat o ochranu. To znamená, že byste si měli s dítětem promluvit, vyslechnout a zvážit jeho názory a zajistit, aby dítě plně pochopilo význam mezinárodní ochrany, co to znamená, jaká práva z ní vyplývají a jaké jsou její důsledky.

Pokud jste již byli ustanoveni opatrovníkem v době, kdy dítě projeví vůli požádat o mezinárodní ochranu, je vaší hlavní úlohou ověřit, zda je skutečně v nejlepším zájmu dítěte požádat o mezinárodní ochranu.

V některých situacích mohou být v nejlepším zájmu dítěte jiné procesní postupy a právní postavení, než je žádost o mezinárodní ochranu. Taková řešení mohou zahrnovat například předání dítěte k řízení specifickým pro oběti obchodování s lidmi nebo osoby bez státní příslušnosti, jiná povolení k pobytu, povolení k pobytu pro nezletilé dítě nebo projednání více než jedné legální cesty současně.

Měli byste shromáždit veškeré relevantní informace a informovat dítě o jeho právech, pokud jde o možné legální cesty, které jsou k dispozici, a o důsledcích spojených s každým rozhodnutím. Navržením vhodných řešení by mělo probíhat v koordinaci s příslušnými orgány pro ochranu dětí a migračními orgány. Ve své roli opatrovníka byste mohli prosazovat, aby azylové orgány komunikovaly s vnitrostátními systémy ochrany dětí / mechanismy předávání dětí a byly s nimi ve spojení.

Praktické tipy

- Vždy zvažte nejlepší zájem dítěte.
- Budujte náležitou úroveň důvěry.
- Informujte dítě o jeho právech a dostupných legálních možnostech.
- Napomozte dítěti při rozhodování, zda požádat o mezinárodní ochranu.
- Shromážďte relevantní informace na podporu žádosti.
- Koordinujte svou činnost s dalšími příslušnými subjekty ve vašem členském státě a přijímejte rozhodnutí ve spolupráci s orgány pro ochranu dětí.

⁽²²⁾ Čl. 24 odst. 1 směrnice o azylovém řízení.

⁽²³⁾ Čl. 22 odst. 1 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽²⁴⁾ Čl. 22 odst. 1 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽²⁵⁾ Článek 13 směrnice o azylovém řízení.

Související publikace

EASO, [Praktická příručka k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení](#), 2019.

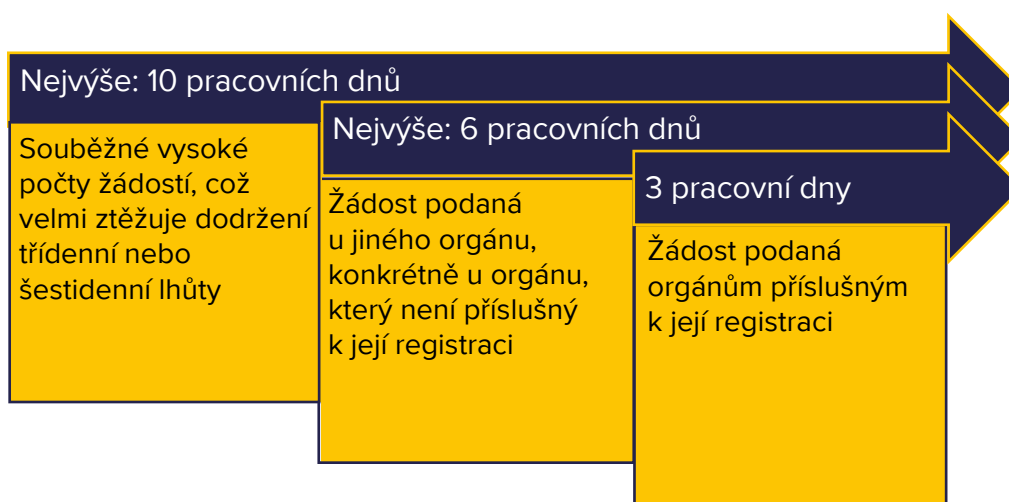
2.2. Registrace žádosti o mezinárodní ochranu

Registrace znamená provedení záznamu o úmyslu žadatele požádat o ochranu.

Cílem registrace žádosti o azyl je vytvořit úřední záznam, aby žadatel mohl účinně využívat svých práv a plnit své povinnosti ⁽²⁶⁾. Registrace by proto měla být provedena co nejdříve ve lhůtách, které stanoví článek 6 směrnice o azylovém řízení, jak je uvedeno na obrázku 3.

V této fázi orgány shromažďují základní osobní údaje o žadateli, jako je jeho jméno, příjmení, datum a místo narození a státní příslušnost, pokud ji má.

Obrázek 3. Lhůty pro přístup k řízení stanovené v článku 6 směrnice o azylovém řízení

V závislosti na věku dítěte budou členské státy rovněž snímat otisky prstů v souladu s lhůtami stanovenými v nařízení (EU) č. 603/2013 (nařízení o Eurodacu) ⁽²⁷⁾. Orgány musí dítě informovat o tom, proč snímají otisky prstů a jak budou údaje použity. Otisky prstů musí být snímány při plném respektování lidské důstojnosti.

⁽²⁶⁾ 27. bod odůvodnění směrnice o azylovém řízení.

⁽²⁷⁾ Čl. 9 odst. 1 [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č. 603/2013](#) ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánům pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepřacované znění) (Úř. věst. L 180, 29.6.2013).

Související publikace

EASO, [Praktická příručka o registraci – Podávání žádostí o mezinárodní ochranu](#), prosinec 2021, kapitola VIII, oddíl A „Evropská databáze otisků prstů žadatelů o azyl“.

FRA, [Právo na informace – Návod pro odpovědné úřady jak snímat otisky prstů pro Eurodac](#), prosinec 2019.

Během fáze registrace orgány shromáždí cestovní pas dítěte, je-li k dispozici, a jakékoli další doklady totožnosti, jako jsou rodný list, školní záznamy a záznamy o očkování. Děti musí orgány informovat o místě pobytu rodičů a rodinných příslušníků. Pro účely dublinského řízení je v tomto bodě obzvláště důležité uvést, zda některý z rodinných příslušníků žije v jiné zemi EU+.

Související publikace

Postup pro určení členských států, které by měly žádost posoudit, je podrobně popsán v dokumentu agentur EUAA–FRA, [Practical Tool for Guardians – Transnational procedures in the framework of international protection](#) [Praktický nástroj pro opatrovníky – Nadnárodní řízení], 2023.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Jako opatrovník můžete začít posouzením informací, které již jsou o dítěti k dispozici. Měli byste věnovat pozornost výpovědím dítěte ohledně jeho osobního příběhu a zeptat se, zda existuje nějaká další dokumentace, kterou dítě případně má nebo by mohlo získat, aniž by se vystavilo riziku. K užitečným dokumentům by mohly patřit školní záznamy, rodný list, záznamy o očkování, veškeré veřejné články nebo dokumenty související s možnými důvody útěku ze země původu a dokumenty nebo informace týkající se rodinných příslušníků. Je také důležité, abyste věnovali pozornost typům tvrzení týkajících se konkrétně dětí (např. dokumentace související s nucenými sňatky / sňatky dětí, nuceným nábořem, mrzačením ženských pohlavních orgánů / ženskou obřízkou, obchodováním s dětmi, rodinným a domácím násilím, nucenou prací, pohlavním zneužíváním).

V závislosti na vnitrostátních postupech mohou být lékařské prohlídky provedeny před registrací nebo posléze. Jako opatrovník byste měli upozornit lékaře na jakékoli zdravotní problémy, které dítě může mít.

Orgány musí mimoto posoudit rovněž případné zvláštní potřeby dítěte. Proces zjišťování zvláštních potřeb dětí vyžaduje aktivní úlohu orgánů a nevládních subjektů zapojených do azylového řízení. Zjištění zvláštních potřeb mohou orgány provést v okamžiku učinění žádosti, existují však případy, kdy k určení potřeb dojde až během fáze registrace nebo podání žádosti či později. V pozdější fázi se mohou objevit také zranitelnosti, které vyvolávají zvláštní potřeby.

Má-li dítě zvláštní potřeby, měli byste se ujistit, že jsou zavedeny všechny procesní záruky pro uskutečnění dalšího kroku, tj. podání žádosti. V závislosti na okolnostech by to mohlo zahrnovat například přítomnost psychologa, tlumočníka nebo tlumočnice podle preferencí dítěte nebo možnost podpory ze strany poradce či právního poradce.

Praktické tipy

- Ujistěte se, že je k dispozici tlumočník.
- Ujistěte se, že dítě je během procesu registrace informováno o svých právech a povinnostech.
- Informujte orgány, zda je známo místo pobytu rodičů nebo jiných rodinných příslušníků.
- Pokud víte, že dítě má zvláštní potřeby, ujistěte se, že je orgány znají a řeší je.
- Shromážděte příslušnou dokumentaci na podporu tvrzení dítěte a sdílejte ji s příslušnými orgány.

2.3. Podání žádosti o mezinárodní ochranu

Podání žádosti znamená dokončení procesu žádání o mezinárodní ochranu.

Podání žádosti ukončuje fázi přístupu k řízení. V tomto okamžiku začíná posuzování žádosti.

Fáze podání žádosti má zásadní význam, neboť v této fázi jsou shromažďovány informace, které jsou sdíleny s rozhodujícím orgánem. To je základem osobního pohovoru.

Členské státy jsou povinny zajistit, aby osoba, která učinila žádost o mezinárodní ochranu, měla příležitost podat žádost co možná nejdříve ⁽²⁸⁾. Pokud však určitá osoba od podání žádosti upustí, může rozhodující orgán v případě neexistence řádných důvodů rozhodnout o zastavení řízení ⁽²⁹⁾. Žádost se obvykle podává osobně. Písemnou registraci lze provést pouze ve zvláštních případech, například pokud je dítě zdravotně postižené nebo je v nemocnici. Ověřte své vnitrostátní postupy v těchto výjimečných případech.

Doba přípravy se liší v závislosti na konkrétním případě, osobní situaci žadatele (např. zvažení zranitelnosti z více hledisek, zdravotních problémů atd.) a také na dostupnosti informací o dítěti před provedením registrace.

Členské státy mohou stanovit další pravidla pro podávání žádostí, vnitrostátní právní předpisy mohou například stanovit, že se žádosti musí podávat osobně a/nebo na určitém místě ⁽³⁰⁾.

⁽²⁸⁾ Čl. 6 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

⁽²⁹⁾ Čl. 6 odst. 2 a článek 28 směrnice o azylovém řízení.

⁽³⁰⁾ Čl. 6 odst. 3 směrnice o azylovém řízení.

Podáním žádosti vznikají další zvláštní práva a povinnosti, mimo jiné:

- začátek lhůty pro řízení o posouzení žádosti ⁽³¹⁾,
- začátek lhůty pro určení země EU+ příslušné k posouzení žádosti (dublinkské řízení).

Azylová řízení týkající se dětí by měla být považována za prioritní. Je však důležité individualizovat dobu trvání řízení buď upřednostněním žádosti dítěte, nebo prodloužením doby odpočinku a zotavení před stanovením data pohovoru, je-li to v nejlepším zájmu dítěte.

V řízeních na hranicích a zrychlených řízeních platí odlišné normy než v řádném azylovém řízení. Zrychlené řízení zavádí kratší procesní kroky, zejména v případě, je-li pravděpodobné, že žádost je zjevně neopodstatněná. Pokud jsou žádosti o mezinárodní ochranu podávány na hranicích nebo v tranzitní zóně, mohou členské státy na těchto místech stanovit řízení o přípustnosti žádosti a/nebo řízení o posouzení věcné stránky žádosti a v této souvislosti mohou být žadatelé zadrženi nebo může být omezena jejich svoboda pohybu. Směrnice o azylovém řízení však stanoví výjimku ⁽³²⁾ z použití řízení na hranicích a zrychleného řízení na děti. Pokud totiž v rámci těchto řízení nelze pro děti zajistit odpovídající podporu, musí být děti z takovýchto řízení vyňaty.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Tato fáze podání žádosti je obzvláště důležitá a vy jako opatrovník byste měli být v této fázi přítomni. Mějte na paměti, že v závislosti na členském státě nemusí registrace / podání žádosti představovat dvě samostatné fáze řízení, nýbrž pouze jednu.

Dítě by rovněž mělo obdržet veškeré důležité informace písemně ve svém rodném jazyce nebo v jazyce, kterému dítě rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí. Osobní údaje jsou zaznamenány a dítě by mělo mít možnost své osobní údaje potvrdit a překontrolovat, zda jsou zaregistrovány správně. Pokud byly osobní údaje dítěte shromážděny již ve fázi učinění nebo registrace žádosti, mělo by mít dítě možnost zkontrolovat, zda byly zaregistrovány správně.

Mnoho dětí, zejména pokud právě dorazily, nebude obeznámeno s formálním výsledkem ze strany orgánů. To může vést k tomu, že dítě bude zmatené ohledně toho, jaké informace musí v této konkrétní situaci sdělit, nebo může pociťovat nedůvěru, jestliže v minulosti mělo s odborníky negativní interakce.

Ve své funkci opatrovníka byste měli dítě ujistit o úloze orgánu, a to s ohledem na skutečnost, že dítě mohlo mít složité vztahy se svými rodiči nebo s jinými dospělými osobami nebo mohlo zažít trauma či diskriminaci. Budete muset věnovat zvýšenou pozornost tomu, abyste dítě uklidnili a vstřícným způsobem mu vysvětlili každý krok postupu a úlohu orgánů v této souvislosti.

Měli byste vysvětlit, že vše, o čem se diskutuje, je důvěrné a že informace poskytnuté orgánům účastnícím se řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu nelze sdělovat ani

⁽³¹⁾ Čl. 31 odst. 3 směrnice o azylovém řízení.

⁽³²⁾ Čl. 24 odst. 3 směrnice o azylovém řízení.

předávat orgánům v zemi původu dítěte. Je důležité, aby to dítě vědělo a při sdílení svého příběhu se cítilo dobře. Jako opatrovník byste měli dítěti rovněž zdůraznit, že je důležité říct pravdu a poskytnout orgánům co nejvíce informací.

Má-li dítě s vysvětlováním potíže, jestliže si nepamatuje, pokud vidíte, že se při vzpomínání a vysvětlování cítí unavené nebo je rozrušené, je vždy vhodné dát mu více času a požádat o přestávky. Během podávání žádosti nebude dítě požádáno, aby vysvětlilo a/nebo napsalo všechny důvody, proč opustilo svou zemi, ale pouze ty nejdůležitější.

Praktické tipy

Měli byste dítě informovat o tom, co v této fázi může očekávat. Například pokud jde o:

- účel podání žádosti,
- práva dítěte v této fázi řízení,
- obsah a kroky během podávání žádosti,
- povinnost žadatele říci pravdu a možné důsledky nepravdivých prohlášení,
- roli tlumočníka,
- úlohu doprovázejících osob, jsou-li přítomny,
- povinnost orgánu zachovávat mlčenlivost,
- možnost požádat o přestávky,
- účel zvukového záznamu (v příslušných případech).

Před ukončením fáze podání žádosti by se orgány měly ujistit, že všechny informace zaregistrovaly správně. Z různých důvodů může během registrace dojít k nedorozuměním nebo zmatkům. Ujistěte dítě, že je normální, je-li nejisté a/nebo má-li pochybnosti o tom, co bylo během schůzky řečeno. Vysvětlete mu, že může klást otázky a přeformulovat odpovědi, pokud nebyly dobře pochopeny.

Orgány mohou mít různé postupy týkající se oficiálních podpisů ve zprávě o podání žádosti. Podpis může být vyžadován buď od opatrovníka, nebo od dítěte, nebo od obou. Osvědčeným postupem je, aby orgány získaly podpisy dítěte i opatrovníka. Po schválení a podepsání této zprávy vám bude vydána její kopie spolu s kopiemi případné další dokumentace.

2.4. Co se děje v případě, je-li věk dítěte sporný?

Věk je základním prvkem identity dítěte a určuje také vztah mezi státem a dotyčnou osobou. Změny věku jako takové mohou vést ke vzniku zvláštních práv a povinností.

Pokud dítě bez doprovodu nemůže předložit žádný druh dokumentů, mohou se orgány rozhodnout provést posouzení věku. Posouzení věku je proces, jehož prostřednictvím se příslušné orgány snaží stanovit chronologický věk nebo věkové rozpětí osoby, aby rozhodly, zda se jedná o dítě nebo dospělého.

Chronologický věk nehraje ve všech kulturách důležitou roli při nabytí statusu dospělé osoby. V některých kulturách jsou děti považovány za dospělé, jakmile projdou určitými fyzickými změnami nebo uzavřou manželství. Z těchto důvodů je možné, že některé děti nemusí znát svůj chronologický věk a může být pro ně obtížné pochopit jeho význam v evropských kulturách. Tento kulturní rozdíl může vést k poněkud vágním tvrzením, pokud jde o data narození nebo věk.

Může se také stát, že děti předstírají, že jsou dospělé, aby mohly pokračovat v cestě nebo aby se vyhnuly ubytování pod dohledem. V jiných situacích může dospělý žadatel tvrdit, že je dítětem, aby využil systému pro děti.

Metody posuzování věku by měly být multidisciplinární a lékařské metody by měly být použity jako poslední možnost.

Směrnice o azylovém řízení stanoví řadu záruk, jakož i metody, jak zajistit, aby posouzení věku nebylo invazivní. Metody by měly být zavedeny formou kaskádového přístupu, počínaje posouzením dokumentů, přes psychosociální pohovor a až poté provedení lékařského vyšetření.

Některé lékařské metody posuzování věku jsou skutečně invazivní, mohou být pro dítě traumatizující a musí být pečlivě vyhodnoceny. Odhad založený pouze na fyzickém vzhledu nelze považovat za metodu posouzení věku, neboť vzhled osoby mohou ovlivnit etnické charakteristiky, jakož i události v životě jednotlivců.

I když postup posuzování věku dosud probíhá a věk není ještě odhadnut, je třeba uplatnit zásadu, že v případě pochybností se postupuje ve prospěch žadatele, a s žadatelem musí být zacházeno jako s dítětem.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Doporučuje se, aby před zahájením postupu posuzování věku orgány za účasti opatrovníka posoudily nejlepší zájem dítěte, aby porozuměly situaci dítěte a případným negativním dopadům posouzení věku nebo metod, které mají být použity.

Orgány by měly dítěti poskytnout informace o rozsahu a metodách používaných k posouzení věku, aby se zajistilo, že dítě bude moci tomuto procesu plně porozumět a podílet se na něm. Proces poskytování informací byste měli podpořit.

Dítě a/nebo vy jako opatrovník byste měli poskytnout informovaný souhlas s provedením lékařského vyšetření. Odmítnutí souhlasu by nemělo vést k žádným automatickým domněnkám ani důsledkům.

Vaší úlohou jakožto opatrovníka je pomoci dítěti pochopit postup posuzování věku a zjistit, zda může dítě příslušnému orgánu poskytnout jakoukoli užitečnou dokumentaci, která by mu pomohla při určování věku. Měli byste dítě informovat o důvodech posouzení věku, pomoci dítěti shromáždit další dokumentaci, připravit dítě na psychosociální posouzení nebo lékařské vyšetření, udělit nebo odmítnout souhlas s lékařským vyšetřením a doprovázet dítě během celého procesu atd.

Ne všechny členské státy přidělují opatrovníka před posouzením věku. Může se stát, že opatrovníkem budete ustanoveni až poté, co bylo toto posouzení provedeno. V takovém případě s dítětem proberte, jak posouzení probíhalo. Některým dětem může posouzení připadat jako značný zásah do soukromí nebo se jim nemusí líbit skutečnost, že orgány nevěří jejich udávanému věku. K odstranění případných nevyřešených problémů může dítě potřebovat určitou podporu nebo informace.

Související publikace

EUAA, [All You Need to Know about Age Assessment](#) [Vše, co potřebujete vědět o posouzení věku], leden 2022.

Animace EASO:

- [Age assessment for children](#) [Posuzování věku pro děti], 2020.
- [Age assessment for practitioners](#) [Posuzování věku pro pracovníky v praxi], 2019.

EASO, [Praktická příručka k posuzování věku – druhé vydání](#), září 2018.

FRA, [Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures – Minimum age requirements concerning children's rights in the EU](#) [Posuzování věku a snímání otisků prstů dětí v azylovém řízení – Požadavky na minimální věk týkající se práv dětí v EU], duben 2018.

3. Právo na důstojný život během azylového řízení

3.1. Podmínky přijímání

Cílem směrnice o podmínkách přijímání je zajistit žadatelům o azyl, včetně dětí, důstojnou životní úroveň a srovnatelné životní podmínky ve všech členských státech EU.

Členské státy musí děti bez doprovodu informovat v přiměřené lhůtě, nejpozději však do 15 dnů po podání žádosti o mezinárodní ochranu, o výhodách, jichž mohou požívat, a o povinnostech týkajících se podmínek přijetí, jež jsou povinny dodržovat ⁽³³⁾.

Směrnice o podmínkách přijímání definuje také zvláštní kategorie zranitelných žadatelů o mezinárodní ochranu ⁽³⁴⁾, včetně dětí bez doprovodu ⁽³⁵⁾, a ukládá státům, aby vzaly v úvahu zvláštní situaci zranitelných osob.

Související publikace

EASO, [Pokyny týkající se podmínek přijetí dětí bez doprovodu: operativní normy a ukazatele](#), prosinec 2018.

FRA-Evropská komise, [Poručenství dětí bez rodičovské péče – Příručka pro posílení poručenských systémů k uspokojování zvláštních potřeb dětských obětí obchodování s lidmi](#), 2014.

Důstojné podmínky přijetí vyžadují odpovídající bydlení, přístup ke zdravotní péči, vzdělání, stravě, ošacení a dalším základním věcem.

Přístup k ubytování

Členské státy EU a země přidružené k Schengenu obvykle ubytovávají děti bez doprovodu v samostatných přijímacích zařízeních, ve vyhrazených prostorách pro děti bez doprovodu v rámci běžných přijímacích zařízení, v běžných zařízeních péče nebo v pěstounských rodinách. Pokud jsou děti bez doprovodu ubytovány v zařízeních, musí být tato zařízení přizpůsobena zvláštním potřebám dětí a musí mít personál kvalifikovaný tak, aby zohledňoval potřeby dětí bez doprovodu.

Pěstounská péče je přiměřenou a často výhodnou a nákladově efektivní možností pro ubytování dětí bez doprovodu.

⁽³³⁾ Článek 5 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽³⁴⁾ Článek 21 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽³⁵⁾ Čl. 2 písm. e) směrnice o podmínkách přijímání.

Přidělování dětí do přijímacích zařízení musí být prováděno především s ohledem na nejlepší zájem dítěte a v souladu se zásadou celistvosti rodiny, jakož i při respektování zvláštních potřeb při přijetí, které mohou děti bez doprovodu mít. Členské státy však mohou zavést systém pro rovnoměrné rozdělování žadatelů o mezinárodní ochranu na svém území.

Je důležité vždy uvědomit orgány o tom, kde je dítě ubytováno, a informovat azylové orgány v případě, že dítě změní adresu. To by mělo zaručit, že se žádné sdělení týkající se řízení neztratí.

Přístup ke zdravotní péči

Děti přicházející do vaší země mohou mít fyzické nebo emocionální problémy v důsledku nahromaděného traumatu a situace trvalé nouze. Vyžadují proto zvláštní péči. Děti žádající o azyl mají právo na přístup ke zdravotní péči, včetně preventivní péče, psychiatrické péče a psychosociální podpory, jakož i sexuální a reprodukční zdravotní péče.

Přístup ke vzdělání

Dětem žádajícím o azyl by mělo být zaručeno vzdělání za stejných podmínek jako dětem z daného státu. Členské státy by měly zvážit zajištění přístupu pro všechny děti nad rámec věku povinné školní docházky a nad rámec ustanovení o povinné školní docházce. Jako opatrovník byste měli dítě podpořit při hledání vhodné školy, odborného vzdělávání nebo vzdělávací dráhy. V případě potřeby možná budete muset komunikovat se školskými orgány a učiteli.

Strava, ošacení a jiný nepotravinový materiál a příspěvky

Vysvětlivky k terminologii

Pojem „strava“ zahrnuje potraviny i nealkoholické nápoje. Výraz „ošacení“ se vztahuje jak na oblečení, tak na obuv. Výrazem „nepotravinový materiál“ se rozumí základní domácí potřeby mimo potravin, včetně například potřeb pro osobní hygienu, úklidových a pracích prostředků, ložního prádla a ručníků. Nepotravinový materiál zahrnuje rovněž školní pomůcky.

Strava, ošacení a jiný nepotravinový materiál a také denní příspěvky tvoří nezbytnou součást materiálních podmínek přijetí.

Dětem lze poskytnout stravu, ošacení a jiný nepotravinový materiál formou věcné pomoci nebo ve formě peněžitých dávek či poukázek. To znamená, že pokud se členské státy EU a země přidružené k Schengenu rozhodnou poskytnout dětem bez doprovodu finanční příspěvek na pokrytí těchto nákladů, měl by tento příspěvek pokrývat náklady na tyto položky v plné výši. Poskytování nepotravinového materiálu a jeho množství by mělo vždy odpovídat osobní situaci jednotlivého dítěte. Dítě již může mít například dostatek oblečení nebo jiného nepotravinového materiálu, a proto nemusí dostat další věci.

Jako opatrovník možná budete muset dítě při správě příspěvků podporovat v závislosti na jeho věku a vyspělosti.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Jako opatrovník byste měli ověřit, zda váš členský stát dodržuje normy pro přijímání, a pokud nikoli, měli byste se se svými obavami obrátit na příslušné orgány.

Aby se zabránilo zahlcení dítěte příliš velkým množstvím informací při prvotním přijetí, měli byste informace poskytovat v různých okamžicích a pravidelně s ohledem na potřeby dítěte a jeho vyspělost. Děti bez doprovodu by měly obdržet informace o přijetí (např. domovní řád, kdo dělá co, klíčoví zaměstnanci, mechanismy podávání stížností), jakož i o dostupných podpůrných opatřeních. Tato opatření zahrnují psychosociální poradenství a různé druhy pomoci, jako je podpora dětí bez doprovodu, pokud jde o přístup do školy, lékařskou péči, kulturní mediaci, řešení konfliktů a poradenství ohledně dalších kroků.

Měli byste také mít na paměti, že v souvislosti s přijetím mohou pro děti vzniknout bezpečnostní rizika. To znamená, že byste měli zajistit, aby děti bez doprovodu pobývaly na bezpečném místě. Místo zajišťující fyzickou bezpečnost se automaticky nepovažuje za bezpečné místo; musí nabízet dostatečnou sociální a emoční bezpečnost, která umožňuje náležitý vývoj dítěte.

Sdělení Evropské komise o ochraně migrujících dětí ⁽³⁶⁾ požaduje zavedení politik pro interní ochranu dětí ve všech organizacích a orgánech jednajících s dětmi, včetně přijímacích zařízení. Interní ochrana nebo ochrana dětí je soubor vnitřních pravidel, jež jednoznačně určují, co organizace nebo skupina dělá pro to, aby děti byly v bezpečí.

Při příjezdu by mělo být provedeno počáteční posouzení s cílem nalézt nejlepší ubytování pro děti bez doprovodu. Komplexní posouzení by mělo být průběžné a multidisciplinární. Jako opatrovník byste měli být do tohoto posouzení rovněž zapojeni a měli byste být orgány řádně informováni. Změna ubytování by měla být omezena na minimum a měla by se uskutečnit pouze tehdy, je-li to v nejlepším zájmu dítěte ⁽³⁷⁾.

Pokud jsou děti bez doprovodu ubytovány v zařízeních, musí být tato zařízení přizpůsobena zvláštním potřebám dětí a musí mít personál kvalifikovaný tak, aby zohledňoval potřeby dětí. Přijímací prostory pro děti by měly citlivě zohledňovat věk, pohlaví a rozmanitost s vhodnými příležitostmi k rekreaci a učení. Jako opatrovník musíte být informováni o zdravotním stavu a v případě potřeby byste měli spolu se zdravotnickým pracovníkem sledovat zdravotní stav dítěte. Měli byste být v pravidelném kontaktu s přijímacími pracovníky, abyste zjistili, zda se u dítěte objeví zvláštní potřeby, a společně pracovali na jejich řešení.

⁽³⁶⁾ Evropská komise, [sdělení Komise](#) Evropskému parlamentu, Ochrana migrujících dětí, 12. dubna 2017, COM(2017) 211 final.

⁽³⁷⁾ Čl. 24 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání.

Související publikace a nástroje

Podívejte se na nástroj agentury EUAA [Tool for the Assessment of Reception Conditions](#) [nástroj pro posuzování podmínek přijetí] za účelem posouzení odpovídající životní úrovně dětí bez doprovodu a na související pokyny úřadu EASO, [Pokyny týkající se podmínek přijetí dětí bez doprovodu: operativní normy a ukazatele](#), prosinec 2018.

Portál agentury EUAA [Let's Speak Asylum](#) [Pojďme mluvit o azylu] – referenční portál pro poskytovatele informací a odborníky, kteří navrhuji komunikační a informační činnosti v oblasti azylu a přijímání.

Pokud jde o zařízení na hranicích nebo v jejich blízkosti, viz také FRA, [Initial-reception facilities at external borders: fundamental rights issues to consider](#) [Zařízení pro prvotní přijetí na vnějších hranicích: otázky základních práv, které je třeba zvážit], březen 2021.

3.2. Zajištění v souvislosti s přistěhovalectvím

Děti, včetně dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny, by v zásadě neměly být zadržovány pro účely související s přistěhovalectvím, a to bez ohledu na jejich právní postavení / migrační status nebo postavení jejich rodičů. Iniciativy Organizace spojených národů a Rady Evropy usilují o ukončení zajišťování dětí v souvislosti s přistěhovalectvím ⁽³⁸⁾.

Zajištění dětí je v právu EU stanoveno pouze jako „krajní opatření“, které je možné ve výjimečných případech použít jen tehdy, jestliže „nelze účinně uplatnit jiná, mírnější donucovací opatření“ ⁽³⁹⁾. Pokud jde konkrétně o děti bez doprovodu, směrnice o podmínkách přijímání uvádí, že „k zajištění se přistupuje jen za výjimečných okolností. V případě zajištěných nezletilých osob bez doprovodu musí být vyvinuto veškeré úsilí o co nejrychlejší propuštění“ ⁽⁴⁰⁾.

K dispozici jsou přesvědčivé důkazy o tom, že zajištění má hluboký a negativní dopad na zdraví a vývoj dětí a může narušit jejich psychickou a fyzickou pohodu a ohrozit jejich kognitivní vývoj. Děti zadržované v detenčních zařízeních jsou ohroženy depresemi a úzkostmi a často se u nich projevují příznaky odpovídající posttraumatické stresové poruše, jako je nespavost, noční můry a pomočování ⁽⁴¹⁾.

Ve výjimečných případech, kdy se zvažuje rozhodnutí o zadržení dětí, je třeba vždy posoudit alternativy zajištění a upřednostnit možnosti náhradní péče v rodině nebo jiné vhodné systémy náhradní péče, jak určí příslušné orgány. Směrnice o podmínkách přijímání uvádí nejběžnější nevazební alternativy k zajištění, jako je pravidelné podávání zpráv orgánům, složení finanční

⁽³⁸⁾ FRA, [European legal and policy framework on immigration detention of children](#) [Evropský právní a politický rámec pro imigrační zajišťování dětí], červen 2017, kapitola 2. „Právo na svobodu a bezpečnost“.

⁽³⁹⁾ Čl. 11 odst. 2 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴⁰⁾ Čl. 11 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴¹⁾ Další informace o negativních dopadech zajištění na děti viz Meziagenturní pracovní skupina pro ukončení imigračního zajišťování dětí, [Ending Child Immigration Detention](#) [Ukončeme imigrační zajišťování dětí], 2016 a Alice Farmer, „[The impact of immigration detention on children](#)“ [Dopad imigračního zajišťování na děti] in: *Forced Migration Review*, 44, Refugee Studies Centre, Oxford Department of International Development, University of Oxford, září 2013.

záruky nebo povinnost zdržovat se na určeném místě, které by mělo být stanoveno ve vnitrostátním právu ⁽⁴²⁾. Tento seznam není úplný a mohou být uplatněny jiné alternativy a s ohledem na konkrétní situaci dětí cílenější opatření ⁽⁴³⁾.

Je-li dítě ve výjimečných případech zbaveno svobody, musí být dodrženy následující záruky ⁽⁴⁴⁾:

- zajištění by mělo trvat co nejkratší dobu ⁽⁴⁵⁾,
- příkaz k zajištění by měl být vydán písemně a musí obsahovat odůvodnění po skutkové i právní stránce ⁽⁴⁶⁾,
- je třeba vynaložit veškeré úsilí o propuštění zajištěných dětí (včetně dětí bez doprovodu) a jejich umístění do vhodného ubytovacího zařízení ⁽⁴⁷⁾,
- zajištěné děti musí mít možnost věnovat se volnočasovým aktivitám včetně her a rekreačních aktivit přiměřených jejich věku ⁽⁴⁸⁾,
- zajištěné děti nesmí být nikdy drženy ve věznici a musí být umístěny odděleně od dospělých osob ⁽⁴⁹⁾,
- životní úroveň musí být přiměřená fyzickému, duševnímu, duchovnímu, morálnímu a sociálnímu rozvoji dítěte ⁽⁵⁰⁾,
- zajištěné děti by měly mít přístup k účinným opravným prostředkům a bezplatnému právnímu zastoupení ⁽⁵¹⁾.

Dětem bez doprovodu jsou navíc věnována zvláštní ustanovení:

- v případě zajištěných dětí bez doprovodu musí být vyvinuto veškeré úsilí o co nejrychlejší propuštění ⁽⁵²⁾,
- děti musí být pokud možno ubytovány v zařízeních, která mají k dispozici personál a vybavení odpovídající potřebám jejich věkové skupiny ⁽⁵³⁾,
- v neposlední řadě by zajištění nemělo bránit ustanovení opatrovníka, který zaručí podání žádosti ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁴²⁾ Čl. 8 odst. 4 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴³⁾ Příklady a osvědčené postupy, pokud jde o alternativy zajištění, viz databáze alternativ zajištění vedená International Detention Coalition, která je k dispozici na adrese: <https://database.idcoalition.org/>.

⁽⁴⁴⁾ Články 9–10 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴⁵⁾ Čl. 11 odst. 2 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴⁶⁾ Čl. 9 odst. 2 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴⁷⁾ Čl. 11 odst. 2 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴⁸⁾ Čl. 11 odst. 2 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁴⁹⁾ Čl. 10 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁵⁰⁾ Čl. 23 odst. 1 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁵¹⁾ Čl. 5 odst. 4 [Listiny základních práv Evropské unie](#), 26. října 2012, 2012/C 326/02.

⁽⁵²⁾ Čl. 9 odst. 1 a čl. 11 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁵³⁾ Čl. 11 odst. 3 směrnice o podmínkách přijímání.

⁽⁵⁴⁾ Jeden relevantní právní odkaz lze nalézt v bodech odůvodnění směrnice o podmínkách přijímání, která stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů. 9. bod odůvodnění směrnice o podmínkách přijímání zdůrazňuje význam ustanovení opatrovníka pro nezletilé osoby bez doprovodu. Ačkoli se tento odkaz výslovně nezabývá otázkou zajištění, zdůrazňuje význam ustanovení opatrovníka pro ochranu práv dítěte.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

V případě zajištěných dětí mohou opatrovníci dítě aktivně podporovat při jmenování právníka nebo právního zástupce. Opatrovník by měl požádat orgány o potvrzení, že před uložením zajišťovacích opatření bylo provedeno individualizované posouzení vymezující nejlepší zájem dítěte spolu se všemi relevantními okolnostmi, že toto opatření je krajním opatřením a že není k dispozici žádné alternativní, jiné než donucovací opatření.

Jako opatrovník byste měli spolu s právníkem nebo právním zástupcem pečlivě posoudit všechna rozhodnutí o zajištění dítěte bez doprovodu, délku zajištění a přezkoumat podmínky zajištění a blaho dítěte.

4. Fáze posuzování žádosti

Po dokončení registrace žádosti o mezinárodní ochranu orgány žádost posoudí. Cílem fáze posuzování žádosti je určit, zda má žadatel nárok na mezinárodní ochranu, tj. postavení uprchlíka či doplňkovou ochranu.

Posouzení musí být ukončeno co nejdříve, nejpozději do 6 měsíců od podání žádosti nebo od okamžiku skutečného předání žadatele příslušnému členskému státu v rámci dublinského řízení. Za zvláštních podmínek lze obecnou lhůtu v délce 6 měsíců prodloužit na 15 měsíců, 18 měsíců a 21 měsíců ⁽⁵⁵⁾.

Proces posuzování žádosti sestává z těchto kroků:

- fáze posouzení přípustnosti (není povinná),
- osobní pohovor,
- rozhodování,
- oznámení.

4.1. Fáze posouzení přípustnosti (není povinná)

Zavedení fáze posouzení přípustnosti není povinné.

Cílem fáze posouzení přípustnosti je určit, zda žádost bude či nebude posuzována ve věci samé, tj. na základě důvodů, kvůli nimž dotyčná osoba opustila svou zemi a požádala o mezinárodní ochranu. Přípustnost je předběžné posouzení provedené s cílem rozhodnout, zda lze žádost přijmout, či nikoli.

Existuje pět důvodů, proč se orgány mohou rozhodnout provést posouzení přípustnosti ⁽⁵⁶⁾.

- Mezinárodní ochrana již byla přiznána v jiném členském státě.
- Je použitelný pojem první země azylu ⁽⁵⁷⁾. První zemí azylu je buď země, ve které bylo žadateli přiznáno stále platné postavení uprchlíka, nebo země, v níž žadatel požívá dostatečné ochrany, včetně ochrany před navrácením, a to za předpokladu, že žadatel bude touto zemí znovu přijat.
- Je použitelný pojem bezpečné třetí země ⁽⁵⁸⁾. Bezpečnou třetí zemí je země, která je bezpečná ⁽⁵⁹⁾, a země, k níž má žadatel navzdory tomu, že není občanem této země, smysluplnou vazbu.
- Jedná se o následnou žádost ⁽⁶⁰⁾, která neobsahuje žádné nové prvky ani zjištění.

⁽⁵⁵⁾ Čl. 31 odst. 3, 4 a 5 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁵⁶⁾ Čl. 33 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁵⁷⁾ Článek 35 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁵⁸⁾ Článek 38 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁵⁹⁾ V souladu s kritérii stanovenými v čl. 38 odst. 1 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁶⁰⁾ Čl. 33 odst. 2 písm. d) směrnice o azylovém řízení.

- Osoba závislá na žadateli podá žádost poté, co souhlasila s tím, aby její případ byl součástí žádosti podané jejím jménem, a neexistují žádné skutečnosti týkající se situace této závislé osoby, které by odůvodňovaly samostatnou žádost.

Posouzení přípustnosti vyžaduje pohovor o přípustnosti ⁽⁶¹⁾, s výjimkou případů, kdy se jedná o následnou žádost ⁽⁶²⁾. Žadatel má právo na účinný opravný prostředek proti rozhodnutí o přípustnosti ⁽⁶³⁾. Další podrobnosti viz vaše vnitrostátní právní předpisy.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Jako opatrovník byste se měli seznámit s vnitrostátními právními předpisy a s tím, zda jsou v právních předpisech stanoveny důvody přípustnosti a zda se případně vztahují na dítě, které zastupujete.

Pokud probíhá řízení o přípustnosti, měli byste orgány a dítě podpořit, abyste tento proces usnadnili. Jako opatrovník byste se měli ujistit, že řízení o přípustnosti zohledňuje zvláštní situaci dítěte bez doprovodu, které zastupujete, a případné zvláštní potřeby dítěte, jako je konkrétní datum a čas pohovoru, tlumočnické služby apod.

Pokud se uskuteční pohovor o přípustnosti, připravíte dítě na pohovor a poskytnete mu dostatečné informace, aby pochopilo účel řízení a cítilo se dobře. Dítě byste měli při pohovoru doprovázet.

Kromě toho byste se měli spojit s právním poradcem, pokud již byl jmenován, a to i pro možné odvolání v případě zamítavého rozhodnutí ohledně přípustnosti.

4.2. Osobní pohovor

Právo na osobní pohovor

Aby bylo zajištěno spravedlivé řízení, je nezbytné, aby žadatel dostal příležitost vysvětlit ⁽⁶⁴⁾, osobně a bez vměšování, důvod nebo důvody, proč musel opustit svou zemi a proč není schopen nebo ochoten se vrátit do země původu nebo do země obvyklého pobytu.

Směrnice o azylovém řízení stanoví, že žadatel musí mít příležitost k osobnímu pohovoru o podstatě jeho žádosti dříve, než orgány vydají rozhodnutí o jeho žádosti ⁽⁶⁵⁾.

Od pohovoru lze upustit pouze za velmi omezených okolností, tj. pokud ⁽⁶⁶⁾:

- orgán může na základě dostupných důkazů vydat kladné rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka,
- nebo

⁽⁶¹⁾ Čl. 34 odst. 1 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁶²⁾ Čl. 42 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁶³⁾ Čl. 46 odst. 1 písm. a) bod ii) směrnice o azylovém řízení.

⁽⁶⁴⁾ Článek 12 Úmluvy o právech dítěte.

⁽⁶⁵⁾ Čl. 14 odst. 1 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁶⁶⁾ Čl. 14 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

- žadatel není vzhledem k situaci, na niž nemá vliv, k pohovoru způsobilý nebo jej nemůže absolvovat.

Pohovor musí vést kvalifikovaný a vyškolený personál s pomocí tlumočníka (je-li to nezbytné) a během pohovoru je třeba zohlednit otázky pohlavní identity. To zahrnuje i to, že žadatel může požádat, aby tazatel a tlumočník byli stejného nebo jiného pohlaví než on. Osobní pohovor musí být veden v souladu se zásadou zachování důvěrnosti ⁽⁶⁷⁾.

Pohovory s dětmi by měly být vedeny způsobem, který je přiměřený potřebám dítěte, neboť děti nemusí být schopny vyjádřit se stejně jako dospělí ⁽⁶⁸⁾. Je možné, že se dítě samo nerozhodlo opustit zemi původu a že ani nechápe okolnosti, kvůli nimž muselo odejít. V závislosti na svém věku, prostředí, ze kterého pochází, a zkušenostech, včetně traumatu, mohou mít děti potíže vybavit si to, co prožily. Kvůli svým zkušenostem během útěku nebo v zemích tranzitu mohou také pociťovat nedůvěru nebo strach vůči orgánům. Vzhledem ke všem těmto skutečnostem nemusí děti ani vědět, zda by mohly čelit pronásledování nebo vážné újmě, pokud by se měly vrátit do své země.

Je možné, že orgány mohou za různých okolností rozhodnout o pozastavení nebo odložení osobního pohovoru. Takové situace mohou mimo jiné zahrnovat toto:

- je zapotřebí více času z důvodu nejisté situace v zemi původu, která má být dočasná, nebo je zapotřebí další dokumentace k posouzení tvrzení,
- dítě není schopno zúčastnit se osobního pohovoru kvůli zdravotním problémům,
- existují problémy při komunikaci s tlumočníkem.

Pokud nastane některá z těchto situací nebo jiné odůvodněné okolnosti, bude pohovor v souladu se zavedenou praxí vašich vnitrostátních orgánů přeložen na jiný termín a vy obdržíte oznámení o novém termínu.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Před pohovorem

Právní předpisy stanoví, že předvolání k pohovoru (nebo výslechu) se dítěti a opatrovníkovi obvykle sděluje písemně. Pokud se zdá, že dítě je hluboce traumatizováno nebo není schopno se vyjádřit, může být rozhovor pro dítě škodlivý nebo může bránit jeho zotavení. V těchto případech by se pohovor neměl uskutečnit, nebo by měl být odložen do doby, kdy je dítě k pohovoru způsobilé.

Jako opatrovník můžete azylovým orgánům navrhnout, aby buď řízení urychlily, nebo osobní pohovor odložily. To dítěti před pokračováním v řízení poskytne více času na odpočinek a zotavení, jakož i na přípravu na pohovor a na přizpůsobení se prostředí.

⁽⁶⁷⁾ Čl. 15 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁶⁸⁾ Čl. 15 odst. 3 písm. e) směrnice o azylovém řízení.

Je důležité, abyste dítě při přípravě na rozhovor vedli a pomohli mu porozumět tomu, co může být užitečné v souvislosti s důvody jeho útěku, jeho cestou a jeho osobním příběhem. Dítěti byste měli sdělit, jaký druh informací budou orgány požadovat. To může zahrnovat informace o cestě dítěte, o důvodech žádosti o azyl, o tom, kdo je v zemi původu ohrožuje, informace o jeho rodině, jakož i o věcech, o nichž je obtížné hovořit, například o traumatických situacích, které zažilo nebo jichž bylo svědkem, a o zdravotních nebo psychických problémech.

Jakmile dítě pochopí, čeho se rozhovor týká, je důležité zjistit, zda má dítě možnost bezpečně získat chybějící informace nebo případnou dokumentaci na podporu svého tvrzení, aniž by se vystavilo riziku. Musíte posoudit, zda je bezpečné a zda je v nejlepším zájmu dítěte kontaktovat rodinné příslušníky v zemi původu. Tito mohou mít možnost zaslat dokumenty poštou nebo jednoduše podpořit dítě při získávání/potvrzování informací o datech týkajících se určitých událostí nebo skutečností, které by mohly být pro orgány důležité.

Mimoto byste měli dítěti vysvětlit, jak pohovor probíhá, kde a jak se na místo dostat, uspořádání místností, kdo bude během pohovoru přítomen, jak dlouho bude trvat, co se od dítěte očekává, pravidla oblékání a jakékoli další aspekty. Měli byste odpovědět na všechny otázky dítěte.

Během pohovoru

Jako opatrovník byste měli během pohovoru zvážit následující body.

- Pohovory nejsou veřejné. Jako opatrovník byste samozřejmě měli být při pohovoru s dítětem přítomni. Při výslechu bude přítomen tlumočník, který hovoří jazykem uvedeným ve fázi podání žádosti a tlumočí, co je řečeno.
- Hrajete klíčovou úlohu při zajišťování toho, aby tazatel bral ohled na nejlepší zájem dítěte. Dítě by se mělo cítit dobře. Příslušný vyšetřující úředník a tlumočník by měli zaujmout obzvláště aktivní a empatický přístup.
- Informace a otázky by měly být formulovány jednoduchým, srozumitelným a jasným způsobem. Porozumění dítěte je třeba potvrdit, neboť některé děti se mohou bát autorit, neodvažují se klást otázky nebo nepřiznají, že nerozumí, a to kvůli svému věku, kulturnímu zázemí nebo psychickému stavu.
- Dítěti vysvětlíte a připomenete (způsobem, kterému dítě rozumí), že pohovory se řídí zásadou zachování důvěrnosti, a pečlivě vysvětlíte veškerá omezení a výjimky týkající se mlčenlivosti.
- V případech, kdy dítě zažilo trauma, nemusí být ochotné nebo schopné vyjádřit své pocity nebo se podělit o svůj příběh. Je třeba vyhledat odborníky na vedení pohovorů, použít alternativní metody a poskytnout poradenství nebo nasměrovat dítě k odpovídající podpoře. Můžete požádat o odložení výslechu, pokud existují obavy týkající se zdraví, které musí být potvrzeny, nebo z jakýchkoli jiných závažných důvodů.
- Měly by se používat techniky pohovorů vhodné pro děti, které jsou přizpůsobeny věku a úrovni vyspělosti dítěte.
- Přiznejte dětem právo klást otázky a vyžádejte si souhlas před sdělením informací dalším subjektům, například při předání jejich případu jiným úřadům.

- V případech, kdy může dítě k pohovoru doprovázet kromě vás jako opatrovníka také důvěryhodná dospělá osoba, musí dítě dotyčnou osobu vybrat a souhlasit s její přítomností.
- Pokud si to dítě přeje, měl by výslech dítěte pokud možno vést vyšetřující úředník a tlumočnick stejného nebo jiného pohlaví než dítě. Za tímto účelem by mělo být dítě o této možnosti informováno a měla by mu být nabídnuta.
- Pokud s ohledem na zvláštní situaci nebo potřeby dítěte (období zkoušek v rámci školního nebo odborného vzdělávání nebo období, které je pro dítě obzvláště stresující) nelze pohovor provést nebo je třeba jej přeložit/upravit, je nutné vyvinout veškeré úsilí o přizpůsobení pohovoru potřebám dítěte.
- Pomozte tazatelům a tlumočnickům určit a používat nejvhodnější způsoby komunikace s dětmi se zdravotním postižením, přičemž je třeba upřednostnit začlenění a přístupnost.

Při nahrávání rozhovoru

Z každého osobního pohovoru se pořizuje záznam ⁽⁶⁹⁾, který členskému státu umožní přístup k prohlášením žadatele za účelem dalšího posouzení, slouží však také jako záruka zajištění spravedlnosti, účinnosti a objektivitu.

Záznam lze pořídit ve dvou různých formách ⁽⁷⁰⁾:

- jako podrobnou zprávu obsahující všechny podstatné prvky, nebo
- doslovný přepis.

Členské státy mohou navíc pořídit také audio(vizuální) záznam osobního pohovoru. Zpráva o osobním pohovoru musí obsahovat všechny podrobnosti a prohlášení žadatele a musí být objektivní, neutrální a nestranná.

Vy i dítě musíte být seznámeni s obsahem zprávy nebo přepisu (v případě potřeby s pomocí tlumočnicka) a musíte mít příležitost vyjádřit své připomínky (např. na konci osobního pohovoru), než budete požádáni o potvrzení záznamu ⁽⁷¹⁾.

V závislosti na vnitrostátním kontextu může být opatrovníkovi na konci osobního pohovoru umožněno vyjádřit své připomínky / učinit poznámky. Zkontrolujte své vnitrostátní právní předpisy a zjistěte, zda tomu tak je ve vašem vnitrostátním kontextu, a v případě potřeby tuto příležitost využijte.

⁽⁶⁹⁾ Článek 17 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁷⁰⁾ Čl. 17 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁷¹⁾ Čl. 17 odst. 3 směrnice o azylovém řízení.

Po pohovoru

Jako opatrovník byste se s dítětem měli po pohovoru setkat a projednat s ním, jak se dítě v souvislosti s pohovorem cítilo, zda bylo schopné sdělit veškeré relevantní informace nebo zda existují další aspekty, které dle pocitu dítěte nebylo možno sdílet. Jako opatrovník můžete požádat dítě o souhlas s tím, aby byly orgány informovány o veškerých nových informacích, které obdržíte.

Informujte dítě o předpokládané době čekání na vydání rozhodnutí. Měli byste také vysvětlit možné důsledky rozhodnutí. To dítěti pomůže zvládnout jeho očekávání a připravit se na oznámení rozhodnutí. Dítě by si mělo být vědomo toho, že v případě zamítnutí by odvolání mělo být podáno ve lhůtě stanovené ve směrnici o azylovém řízení.

4.3. Rozhodovací proces a oznamování

Po řádném posouzení žádosti je rozhodující orgán povinen vydat rozhodnutí o podstatě žádosti, které může vést k udělení mezinárodní ochrany (postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany), nebo k zamítavému rozhodnutí (nepřípustnost, zamítnutí nebo vyloučení).

Posouzení žádosti

Přezkoumání musí být prováděno objektivně, nestranně a jednotlivě a stejným způsobem musí být o žádostech rozhodováno ⁽⁷²⁾.

Posouzení se provádí na základě prohlášení dítěte (ústních a písemných) a dostupných dokumentů, jakož i na základě informací o zemi původu ⁽⁷³⁾ a případně dalších důkazů (např. znaleckých posudků, lékařských a psychologických zpráv). Informacemi o zemi původu se rozumí informace o zemích původu nebo dosavadního pobytu žadatelů bez státní příslušnosti, jakož i o zemích tranzitu nebo návratu a o sociálně-ekonomické, právní, politické, lidskoprávní, konfliktní a humanitární situaci v této zemi nebo těchto zemích v daném okamžiku. Orgány je mohou použít k potvrzení nebo vyvrácení prohlášení dítěte.

Druhy rozhodnutí

Prvoinstančním rozhodnutím o žádosti o mezinárodní ochranu je buď:

- přiznání postavení uprchlíka,
- přiznání doplňkové ochrany,
- zamítnutí žádosti.

Rozhodující orgán vždy nejprve posoudí, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, a pokud nikoli, zda má žadatel nárok na doplňkovou ochranu ⁽⁷⁴⁾.

V závislosti na vnitrostátních právních předpisech může rozhodující orgán uznat jinou formu vnitrostátní ochrany na základě humanitárních důvodů.

⁽⁷²⁾ Čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice o azylovém řízení.

⁽⁷³⁾ Zprávy agentury EUAA s informacemi o zemích původu jsou k dispozici na adrese <https://coi.euaa.europa.eu/>.

⁽⁷⁴⁾ Čl. 10 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

Oznámení rozhodnutí

Rozhodnutí musí být dítěti oznámeno v přiměřené lhůtě ⁽⁷⁵⁾ a v jazyce, kterému rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí ⁽⁷⁶⁾. Oznámení může být zasláno vám jako opatrovníkovi dítěte.

Forma rozhodnutí

Rozhodnutí jsou přijímána jednotlivě ⁽⁷⁷⁾ a vždy jsou vydávána písemně ⁽⁷⁸⁾.

Pokud je rozhodnutí zamítavé nebo přiznává doplňkovou ochranu (a žádost o přiznání postavení uprchlíka je tudíž zamítnuta), musí obsahovat následující údaje:

- věcné a právní důvody rozhodnutí,
- písemné pokyny a procesní kroky, jak se proti tomuto rozhodnutí odvolat ⁽⁷⁹⁾.

Kroky následující po vydání prvoinstančního rozhodnutí

Pokud rozhodnutí přiznává postavení uprchlíka nebo doplňkovou ochranu, má dítě přístup k řadě práv, což může mít dopad na ubytování dítěte a další nároky ⁽⁸⁰⁾.

Je-li rozhodnutí zamítavé, má dítě právo se proti němu odvolat ⁽⁸¹⁾. Dítě se může odvolat rovněž proti rozhodnutí o přiznání doplňkové ochrany, pakliže se domnívá, že mu mělo být přiznáno postavení uprchlíka.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Jakmile je vám a dítěti rozhodnutí sděleno, měli byste být dítěti nápomocni, aby bylo oznámení rozhodnutí co nejlhůtější. Nejprve byste se měli s dítětem setkat, abyste si společně rozhodnutí přečetli a vysvětlili mu všechny důsledky.

Pokud je rozhodnutí kladné a přiznává postavení uprchlíka nebo doplňkovou ochranu, proberte, jaké důsledky to pro dítě může mít, například zda se bude muset změnit jeho ubytování.

V závislosti na vnitrostátním kontextu může být pro následné kroky jmenován jiný opatrovník a vy již nebudete dítě zastupovat. V takovém případě byste se měli ujistit, že po dohodě s dítětem předáte novému opatrovníkovi veškeré informace.

Pro každé dítě je nezbytný dlouhodobý plán „trvalého řešení“ v nejlepším zájmu dítěte. Takové řešení by mělo nejen brát v úvahu bezprostřední a dlouhodobé potřeby dítěte, ale také řešit celé spektrum hledisek týkajících se konkrétní situace daného dítěte. Jakmile je například dítěti přiznáno postavení uprchlíka, mohlo by být v jeho nejlepším zájmu požádat o sloučení rodiny. Prostřednictvím sloučení rodiny by dítě mohlo požádat o sloučení a přivést rodiče do

⁽⁷⁵⁾ Čl. 12 odst. 1 písm. e) směrnice o azylovém řízení.

⁽⁷⁶⁾ Čl. 12 odst. 1 písm. f) směrnice o azylovém řízení.

⁽⁷⁷⁾ Čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice o azylovém řízení s možnou výjimkou stanovenou v čl. 11 odst. 3 zmíněné směrnice.

⁽⁷⁸⁾ Čl. 11 odst. 1 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁷⁹⁾ Čl. 11 odst. 2 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁸⁰⁾ EUAA-FRA, [Practical Tool for Guardians – Introduction to international protection](#) [Praktický nástroj pro opatrovníky – Úvod k mezinárodní ochraně], 2023.

⁽⁸¹⁾ Článek 46 směrnice o azylovém řízení.

místa svého pobytu. Měli byste se ujistit, že pomoc se žádostí o sloučení rodiny poskytne právník.

Jako opatrovník byste měli být zapojeni do všech rozhodnutí orgánů týkajících se života dětí, které zastupujete. Měli byste zajistit, aby byly děti konzultovány a aby se podílely na rozhodování o své budoucnosti.

Je-li rozhodnutí zamítavé, budete muset dítě v tomto obtížném procesu podpořit. Zamítavé rozhodnutí bude pro dítě představovat okamžik zklamání a ztrátu naděje. Bud'te trpěliví a empatičtí a projevte pochopení. Měli byste zajistit, aby dítě bylo v bezpečí, a zabránit jakýmkoli rizikům pro dítě, jako je užívání drog nebo zapojení do trestné činnosti v důsledku frustrace. Dítě může potřebovat psychologickou podporu a vy byste mu měli pomoci při přístupu ke službám v oblasti duševního zdraví.

V případě zamítavého rozhodnutí by dítě mohlo také uvažovat o tom, že se stane pohřešovaným a pokusí se dostat do jiné země. Měli byste vysvětlit všechna rizika takového rozhodnutí, jakož i právní důsledky.

Pokud je rozhodnutí zamítavé nebo přiznává doplňkovou ochranu, nikoli však postavení uprchlíka, můžete se vy a dítě s podporou právníka rozhodnout podat proti rozhodnutí odvolání. Viz kapitola [5. „Odvolání proti zamítavému rozhodnutí“](#), pokud jde o účinné opravné prostředky.

5. Odvolání proti zamítavému rozhodnutí

Žadatel má právo podat odvolání proti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany (neboť takové rozhodnutí znamená zamítnutí přiznání postavení uprchlíka) a proti jakémukoli zamítavému rozhodnutí v prvním stupni ⁽⁸²⁾, což znamená:

- **zamítnutí:** rozhodnutí, podle něhož v příběhu dítěte neexistují opodstatněné důvody pro přiznání postavení uprchlíka,
- **rozhodnutí o vyloučení:** pokud orgány dospěly k závěru, že existují závažné důvody domnívat se, že dítě, které dosáhlo minimálního věku pro trestní odpovědnost, spáchalo například válečné zločiny nebo vážný nepolitický zločin mimo zemi, v níž dítě žádá o azyl (nebo v případě doplňkové ochrany, že představuje nebezpečí pro společnost nebo bezpečnost členského státu) ⁽⁸³⁾,
- **rozhodnutí** považující žádost za nepřijatelnou, jak je podrobně uvedeno v oddíle [4.1. „Fáze posouzení přípustnosti \(není povinná\)“](#).

Účinný opravný prostředek se podává ve formě odvolání k soudu. Odvolání musí být podáno ve stanovené lhůtě; tato lhůta a související postupy jsou stanoveny vnitrostátními právními předpisy, v rozhodnutí by měly být písemně uvedeny všechny informace potřebné k uplatnění přístupu k účinným opravným prostředkům.

Opravný prostředek umožňuje úplné posouzení skutkových i právních otázek, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany. Klíčovou zárukou pro žadatele je právo na spravedlivé a veřejné slyšení ⁽⁸⁴⁾.

Členské státy musí stanovit přiměřené lhůty a další nezbytná pravidla, aby žadatel mohl uplatnit své právo na účinný opravný prostředek ⁽⁸⁵⁾. Chcete-li ověřit platné lhůty a veškeré další podrobnosti, prostudujte své vnitrostátní právní předpisy.

Členské státy jsou povinny zajistit, aby ve fázi odvolání byla na žádost poskytnuta bezplatná právní pomoc a zastoupení ⁽⁸⁶⁾.

⁽⁸²⁾ Článek 46 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁸³⁾ Důvody pro vyloučení z postavení uprchlíka a doplňkové ochrany stanovené ve [směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU](#) ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění) (Úř. věst. L 337, 20.12.2011) jsou podobné a vyplývají z ustanovení článku 1F [Convention relating to the status of refugees](#) [Úmluvy Valného shromáždění OSN o právním postavení uprchlíků] z roku 1951, Ženeva, 28. července 1951, OSN, série smluv, sv. 189, s. 137, a [Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Protokolu o právním postavení uprchlíků), 31. ledna 1967, OSN, série smluv, sv. 606, s. 267. Je však třeba poznamenat, že důvody pro vyloučení stanovené ve směrnici 2011/95/EU s ohledem na postavení uprchlíka (článek 12) a doplňkovou ochranu (článek 17) nejsou zcela totožné. Ustanovení čl. 17 odst. 1 některé z požadavků u vážných zločinů vyjímá (čl. 17 odst. 1 písm. b)) a zavádí další důvody pro vyloučení z možnosti získat doplňkovou ochranu (čl. 17 odst. 1 písm. d) a čl. 17 odst. 3). Další pokyny viz EASO, [Praktická příručka: Vyloučení](#), leden 2017.

⁽⁸⁴⁾ Jak je stanoveno jak v článku 47 [Listiny základních práv Evropské unie](#), 26. října 2012, 2012/C 326/02, tak v článku 6 [European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms](#) [Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod] přijaté Radou Evropy, ve znění protokolů č. 11, 14 a 15, 4. listopadu 1950, ETS 5.

⁽⁸⁵⁾ Čl. 46 odst. 4 směrnice o azylovém řízení.

⁽⁸⁶⁾ Článek 20 směrnice o azylovém řízení.

Vaše úloha jakožto opatrovníka

Ve své funkci opatrovníka byste v případě zamítavého rozhodnutí o žádosti dítěte o mezinárodní ochranu měli zajistit, aby se dítěti dostalo odpovídající podpory.

Odvolání musí být podáno ve stanovené **lhůtě a jako opatrovník byste měli těmto lhůtám věnovat pozornost.**

Vaše odpovědnost coby opatrovníka během fáze odvolání zahrnuje níže uvedené prvky.

- Zajistěte, aby byl ustanoven právník (pokud tak nebylo učiněno dříve), a projednejte s dítětem a právníkem veškeré další informace, které by mohly být v odvolání doplněny. Osvědčeným postupem je, aby byl opatrovník přítomen během prvních schůzek dítěte s právníkem.
- Projednejte s dítětem a právníkem případné další informace, které by mohly být k odvolání připojeny; podpořte dítě při vyhledávání dokumentace nebo kontaktování rodiny, je-li to bezpečné a v nejlepším zájmu dítěte.
- Ujistěte se, že právník daný případ řádně sleduje a dodržuje všechny lhůty.
- Zkontrolujte, zda jste dítěti zodpověděli všechny zbývající otázky nebo vyřešili případné problémy, s nimiž se dítě potýká.

6. Co můžete dělat, když něco nejde podle očekávání?

Mohou nastat situace, kdy se situace nevyvíjí podle očekávání. U dítěte se může objevit problémové chování a vaše komunikace s dítětem může být obtížná. Osobní pohovor může být odložen, nebo dítě má jiné bezprostřední potřeby týkající se zdraví, ochrany nebo bezpečnosti, jež by mohly ovlivnit načasování pohovoru nebo vaši práci s dítětem.

Připomínka

Děti jsou celkově velmi vynalézavé a odolné. Díky empatii a podpoře mohou děti překonat mnoho problémů. Pokud jim během čekání na rozhodnutí o jejich žádosti zajistíte každodenní rutinu a smysluplné činnosti, včetně vzdělávání, odborné přípravy nebo práce (v závislosti na věku), může to výrazně prospět jejich pocitu pohody, který je nezbytný pro zajištění jejich smysluplné spolupráce při řízení.

Související zdroje

Kurzy elektronického učení agentury FRA, 2022, k dispozici na adrese: <https://e-learning.fra.europa.eu/>

Níže je uvedeno několik běžných situací a informace o tom, co můžete jako opatrovník udělat, abyste je zvládli.

Nedůvěra dítěte vůči orgánům a opatrovníkovi

Některé děti mohou být zranitelnější kvůli své relativní nezralosti, závislosti a vývojovým potřebám. Jiné děti mohou díky svým životním zkušenostem rychle dozrát a být v mnoha ohledech odolné. Děti mohou nedůvěřovat lidem, což bude do značné míry záviset na prostředí, z něhož pocházejí, a na jejich osobních zkušenostech, zejména těch, které mohly zažít během útěku, včetně traumat.

Děti, které se přestěhují z jedné země do druhé, mohou být vzhledem ke svým životním zkušenostem nedůvěřivější vůči dospělým. Skutečnost, že dítě muselo zažít útěk ze země původu a projít samotným migračním procesem, může mít silný negativní dopad na blaho dítěte. Absence rodičovské podpory nebo pečovatelských během tohoto emocionálně a fyzicky stresujícího období činí děti obzvláště zranitelnými.

Děti přicházející do Evropy často zažily trauma a násilí nejen v zemi původu, nýbrž také během útěku a po příjezdu. Některé děti mohly mít rovněž v minulosti nepříjemné zkušenosti s orgány nebo s lidmi, o nichž se domnívají, že jednají z pozice moci. Proto je pro ně těžké uvěřit, že existují úředníci, kteří se o ně starají. Důležité je, abyste si to nebrali osobně a neurazili se,

pokud budou reagovat odtažitě nebo chladně. Někdy jim jejich minulé zkušenosti mohou ztěžovat zvládání emocí, jako je strach, hněv nebo smutek.

Děti mohou svou frustraci, strach a úzkost projevovat různými způsoby. Zatímco některé se mohou chovat špatně a zdají se být agresivní, jiné se mohou stáhnout a odmítnou se zapojit. Skutečností je, že ve většině případů se jedná o běžné reakce na prožité mimořádné události.

Pro poskytování smysluplné podpory je klíčové navázání důvěryhodného a pozitivního vztahu s dítětem. To si vyžádá čas. Je rovněž důležité, aby i všichni ostatní odborníci pracující s dítětem s ním navázali pozitivní vztahy. Pochopení a respektování názorů, silných stránek, potřeb a cílů dítěte má zásadní význam pro navazování pozitivního vztahu. Tento vztah založený na důvěře vám a dalším orgánům pomůže při rozhodování v nejlepším zájmu dítěte. Má-li dítě díky zapojení do rozhodovacího procesu pocit, že řídí svůj vlastní život, pomůže mu to více se angažovat.

Zneužívání návykových látek

Pro některé děti může být těžké vyrovnat se se současnou realitou, protože jsou odloučeny od rodiny nebo ztratily některé rodinné příslušníky. Mohou se potýkat s novým způsobem života v Evropě a se ztrátou svých sociálních sítí. Může pro ně být těžké vyrovnat se s traumatem a se skutečností, že se jim neplní jejich sny o studiu nebo práci a výdělku.

Známky zneužívání drog nebo alkoholu se mohou projevovat tak, že se dítě přestane dostavovat na schůzky, je odtažitě, tiché, ospalé nebo naopak rozrušené, snadno podrážděné a/nebo agresivnější než obvykle. Dalším příznakem může být nedostatečná hygiena nebo změna spánkových a stravovacích návyků. Když vidíte, že se dítě mění, nebo jste si všimli, že zneužívá návykové látky, najděte si čas na pohovor s dítětem a pokračujte v budování vztahu založeného na důvěře. Můžete také dítě podpořit v tom, aby se obrátilo na služby zabývající se zneužíváním návykových látek.

Riziko obchodování s lidmi a zmizení

Děti, včetně dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny, jsou vystaveny vyššímu riziku obchodování s lidmi. Jako opatrovník můžete u příslušných orgánů zahájit a podpořit posouzení konkrétní situace dítěte, které zastupujete. Toto posouzení by mělo zahrnovat riziko toho, že se dítě poté, co bylo umístěno do vaší péče, začne pohřešovat. Toto posouzení rizik by mělo určit veškerá bezprostřední bezpečnostní rizika, jakož i hrozby pro bezpečnost dítěte a způsob, jak tato rizika zmírnit, například umístěním dítěte v chráněném bydlení apod.

Spolupráce a zapojení orgánů pro ochranu dětí, jakož i mezinárodních organizací a organizací občanské společnosti s odbornými znalostmi v oblasti ochrany dětí usnadní v případě potřeby přístup dětí k příslušným službám a podpoře.

V případě zmizení dítěte je vaší povinností jakožto opatrovníka co nejdříve informovat donucovací orgány. Vnitrostátní orgány mohou mimoto zaevidovat zmizení v příslušných mezinárodních a vnitrostátních databázích, včetně Schengenského informačního systému

zřízeného nařízením (EU) 2018/1862 ⁽⁸⁷⁾, oznámeních Interpolu a databázi agentury EU pro boj proti mezinárodní a organizované trestné činnosti (Europol). Je-li pravděpodobné, že pohřešované dítě překročilo hranice, měli by pracovníci donucovacích orgánů vložit záznam do Schengenského informačního systému.

Schengenský informační systém umožňuje úředníkům vkládat nejen „reaktivní“ záznamy o pohřešovaných dětech, nýbrž také „preventivní“ záznamy o různých situacích, jako jsou:

- děti, kterým hrozí únos jedním z rodičů, rodinným příslušníkem nebo opatrovníkem,
- děti, kterým hrozí, že budou odvezeny do zahraniční nezákonně, nebo kterým je třeba zabránit v cestování za účelem jejich ochrany před obchodováním s lidmi nebo před přinucením k aktivní účasti na páchání násilností.

Související video

EUAA, [Animation on safety rules for accompanied and unaccompanied children](#)

[Animované video o pravidlech bezpečnosti pro děti s doprovodem a bez doprovodu], 2023.

⁽⁸⁷⁾ [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2018/1862](#) ze dne 28. listopadu 2018 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému (SIS) v oblasti policejní spolupráce a justiční spolupráce v trestních věcech, o změně a o zrušení rozhodnutí Rady 2007/533/SVV a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1986/2006 a rozhodnutí Komise 2010/261/EU (7.12.2018, Úř. věst. L 312).

Příloha 1. Další zdroje

Agentura EUAA

Přístup k azylovému řízení a registrace

- EUAA, [Practical Guide on Information Provision in the Asylum Procedure](#) [Praktická příručka pro poskytování informací v azylovém řízení], prosinec 2024.
- EASO, [Praktická příručka o registraci – Podávání žádostí o mezinárodní ochranu](#), prosinec 2021.

Posouzení žádosti

- EUAA, [Practical Guide on Political Opinion](#) [Praktická příručka k politickým názorům], prosinec 2022.
- EUAA, [Practical Guide – Interviewing applicants with religion-based asylum claims](#) [Praktická příručka – Pohovory se žadateli o azyl z náboženských důvodů], listopad 2022.
- EASO, [Guidance on Membership of a Particular Social Group](#) [Pokyny týkající se příslušnosti k určité společenské vrstvě], březen 2020.
- EASO, [Praktická příručka: Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu](#), duben 2018.
- EASO, [Praktická příručka: Posuzování důkazů](#), březen 2015.
- EASO, [Praktická příručka: Osobní pohovor](#), prosinec 2014.

Zdroje související s dětmi

- Animace úřadu EASO na téma:
 - [Age assessment for children](#) [Posuzování věku pro děti], 2020.
 - [Age assessment for practitioners](#) [Posuzování věku pro pracovníky v praxi], 2019.
- EASO, [Praktická příručka k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení](#), 2019.
- [EASO practical guide on family tracing](#) [Praktická příručka k vyhledávání rodinných příslušníků], březen 2016.
- EUAA-FRA, řada praktických nástrojů pro opatrovníky na tato témata:
 - [dočasná ochrana dětí bez doprovodu prchajících z Ukrajiny](#), listopad 2022,
 - [úvod k mezinárodní ochraně](#), říjen 2023,
 - [nadmárodní řízení](#), 2023.

Přijímání

- EUAA, [platforma Let's speak asylum](#) [Pojďme mluvit o azylu], 2023.
- EASO, [Pokyny týkající se podmínek přijetí dětí bez doprovodu: operativní normy a ukazatele](#), prosinec 2018.

Agentura FRA

FRA, [Guardianship for unaccompanied children – a manual for trainers of guardians](#) [Opatrovnictví dětí bez doprovodu – Příručka pro školitele opatrovníků], 1. března 2023.

FRA, [Handbook on European law relating to the rights of the child – 2022 edition](#) [Příručka evropského práva týkajícího se práv dítěte – vydání z roku 2022], 7. dubna 2022.

E-learningové materiály agentury FRA, 2022, k dispozici na adrese:
<https://e-learning.fra.europa.eu/>.

FRA, [Guardianship systems for unaccompanied children in the EU: developments since 2014](#) [Systémy opatrovnictví v případě dětí bez doprovodu v EU: vývoj od roku 2014], 15. února 2022.

FRA, [Initial-reception facilities at external borders: fundamental rights issues to consider](#) [Zařízení pro prvotní přijetí na vnějších hranicích: otázky základních práv, které je třeba zvážit], březen 2021.

FRA a Rada Evropy, [Fundamental rights of refugees, asylum applicants and migrants at the European borders](#) [Základní práva uprchlíků, žadatelů o azyl a migrantů na evropských hranicích], 2020.

FRA, [Příručka o evropských právních předpisech v oblasti azylu, hranic a přistěhovalectví – vydání 2020](#), 17. prosince 2020.

FRA, [Právo na informace – Návod pro odpovědné úřady jak snímat otisky prstů pro Eurodac](#), prosinec 2019.

FRA, [Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures – Minimum age requirements concerning children's rights in the EU](#) [Posuzování věku a snímání otisků prstů dětí v azylovém řízení – Požadavky na minimální věk týkající se práv dětí v EU], 2018.

FRA a Evropská komise, [Poručenství dětí bez rodičovské péče – Příručka pro posílení poručenských systémů k uspokojování zvláštních potřeb dětských obětí obchodování s lidmi](#), 26. června 2014.

Evropská opatrovnická síť

Evropská opatrovnická síť, [7 EGN Standards for the delivery of guardianship to unaccompanied children](#) [7 standardů sítě EGN pro poskytování opatrovnictví dětem bez doprovodu], 2022.

Evropská opatrovnická síť, [Children on the Move – a guide to working with unaccompanied children in Europe](#) [Děti v pohybu – Průvodce prací s dětmi bez doprovodu v Evropě], únor 2021.

Evropská opatrovnická síť, [Pilot Assessment System for Guardianship](#) [Pilotní systém posuzování pro opatrovnictví], září 2019.

UNHCR

UNHCR, [Technical Guidance: Child friendly procedures](#) [Technické pokyny: postupy vstřícné k dětem], 2021.

UNHCR, [Best Interests Procedure Guidelines: Assessing and determining the best interests of the child](#) [Procesní pokyny v oblasti nejlepšího zájmu: Posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte], květen 2021.

UNHCR, [Směrnice k mezinárodní ochraně č. 8: Žádosti o právní postavení uprchlíka podané dětmi podle čl. 1A odst. 2 a čl. 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967](#), 22. prosince 2009, HCR/GIP/09/08.

Mezinárodní organizace pro migraci

Mezinárodní organizace pro migraci, [Caring for unaccompanied migrant children – Training Manual](#) [Péče o migrující děti bez doprovodu: příručka odborné přípravy pěstounů], 2022.

Mezinárodní organizace pro migraci, „Trafficking in persons: Protection and assistance to victims“ (Obchodování s lidmi: ochrana a pomoc obětem). Kurz elektronického učení, který mohou studenti absolvovat vlastním tempem a který je k dispozici na portálu [E-Campus](#).

Rada Evropy

Rada Evropy, [Recommendation CM/Rec\(2022\)22](#) of the Committee of Ministers to member States on human rights principles and guidelines on age assessment in the context of migration and its Explanatory Memorandum [Doporučení CM/Rec(2022)22 Výboru ministrů členským státům o zásadách v oblasti lidských práv a pokynech týkajících se posuzování věku v souvislosti s migrací a důvodová zpráva], přijaté dne 14. prosince 2022.

Rada Evropy, [Recommendation CM/Rec\(2019\)11](#) of the Committee of Ministers to member States on effective guardianship for unaccompanied and separated children in the context of migration [Doporučení CM/Rec(2019)11 Výboru ministrů členským státům o účinném opatrovnictví v případě dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny v souvislosti s migrací], přijaté dne 11. prosince 2019.

Rada Evropy, [How to convey child friendly information to children in migration: A Handbook for frontline professionals](#) [Jak poskytovat migrujícím dětem informace vstřícné k dětem: příručka pro odborníky v první linii], prosinec 2018.

Seznam obrázků

Obrázek 1. Klíčové fáze azylového řízení.....	8
Obrázek 2. Fáze přístupu k azylovému řízení	14
Obrázek 3. Lhůty pro přístup k řízení stanovené v článku 6 směrnice o azylovém řízení	17

Úřad pro publikace
Evropské unie

